

Мékana mête yi bo këtima kënje Behebere

Mo te ε këtima mékana mête yoko kënje Behebere kó, bo yeti ke duwe dínó dyené na.

Mékana maka jéki bënjë Behebere bëte be yeñsama temo tikó misón yan nje bë bekriten baka. Ma yasi wete, baña ke njoka yan dikima simta, ho nde, bo yôkwé ne koko bënjwé misón yan, ho nde, bo tiki temo ke yi Krist gbate. ε bo këte ne mékana maka yí nyé ne Beyuden bëte be me bekriten baka dëti ke temo, yí tedye sendi bo nde, Krist sima tonje meyasi hëne te yi mëmbonja dikima lero ké, dëte bo ti yókwé se bënjwé misón yan nè mëmbonja mête yite na. Mékana maka ke tedye sendi wuse bekriten hëne nde, Krist lañsama meyasi ménori hëne.

Wuse yakama bakes mékana maka ke nyañgwé mëngabiyé yitati:

1. Krist kwá bëjaki nè Moyisi (kumte 1-4).
2. Say nyena sadaka te yi Krist kwá mësay me nyena mësadaka hëne. Sendi, nyena yotu ne nè ñguru wene nda sadaka yi Krist nya ké, kwá mësadaka hëne (kumte 5-10).
3. Joñgwé mo te ε tike temo ke yi Krist kó (kumte 10-13).

Njambiyé lepinama ne nje

mɔnɔ wene

¹ Ke metu te yi mbombu Njambiyé kwañma ne botu be punja mélépi méné yí lepina no

ਮੇਂਗਾ ਬੁਧਿਆਤ ਨ੍ਯੇ ਬੇਸਾਂਮਬਾਮਾ*^{f1*} ਭੁਸੁ।
 ਅਕਵਾਂਮਾ ਸੰਦਿ ਨੇ ਬੋ ਧਿ ਲੇਪਿਨਾ ਨੀ ਨ੍ਯੇ
 ਬੇਸਾਂਮਬਾਮਾ ਭੁਸੁ ਨੇ ਬੁਧਿਆ ਮੱਨੇ। ² ਮਾ
 ਨਦਾਨਾ, ਕੇ ਨਿਗਮਾ ਤੇ ਧਿਕੋ ਧਿ ਮੁਕੋ ਕੇ ਕੇ
 ਸਿਧਨਾਤ ਕੇ, ਨਜ਼ਾਰੀ ਲੇਪਿਨਾਮਾ ਨ੍ਯੇ ਵੁਸੇ ਨੇ ਜੇ
 ਮੌਨ ਵੇਨੇ। ਅਕਵਾਂਮਾ ਨੇ ਨ੍ਯੇ ਧਿ ਕੁਸਾ ਨੇ ਮੁਕੋ,
 ਤੱਤਿਕਿਆ ਸੰਦਿ ਨ੍ਯੇ ਨਦੀ, ਅਨਾਮ ਮੇਯਾਸੀ ਹੈਨੇ।
³ ਮੇਲੁਕਸਾ ਮੇ ਨਜ਼ਾਰੀ ਕੇ ਬੇਣਾ ਕੇ ਧਿ ਮੌਨ।
 ਅਨਿ ਨਦਾ ਗਬਾ ਨਜ਼ਾਰੀ। ਲੇਪਿ ਤੇ ਧਿ ਪੁਨਦੇ ਕੇ
 ਨੁਮਬੁ ਨੇ ਕੇ ਨੇ ਨਿਗੁਣਿਕਿਆ। ਧਿ ਕੇ ਕੇਲੀ ਨਦੀ,
 ਮੇਯਾਸੀ ਮੇ ਮੁਕੋ ਹੈਨੇ ਕੇਨ ਮੁਕੋਮਥੁ ਦਿਹੀ ਕੇਤੇ।
 ਕੇ ਨ੍ਯੇ ਮਾ ਸਿ ਕੰਬਿਲੇ ਜੇ ਤੇ ਧਿ ਨਜ਼ਾਰੀ ਤਾ ਵੇਖ
 ਨੇ ਮੇਸੇਮਾ ਮੇ ਫੁਮੋ ਕੇ, ਅਨ੍ਯੇ ਜੇ ਕਵਾ ਕੇ ਦਿਹੀ
 ਮੇਤਿਕਿਆ ਕੇ ਕਵੇਂ ਕੇ ਮੁਕਮ ਬੋ ਨਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਅਨੇ
 ਨਿਗੁਣਿਕਿਆ ਹੈਨੇ ਕੋ।

Yesus Krist kwā bejaki hene

⁴ ਅਨਦੀ, ਯੇਸੁਸ ਨਿਧੁ ਭੇ ਨਿਅਂਗਵੇਤੇ ਕਵਾ ਬੇਜਕੀ, ਅਨ੍ਯੇ
 ਨਜ਼ਾਰੀ ਨ੍ਯੇ ਨ੍ਯੇ ਕਪਸਾ ਦਿਨੀ ਲਾਂਸਾ ਧਾ ਹੈਨੇ।
⁵ ਮਾ ਧਿ ਜਾਕੀ ਤੇ ਨਦਾ ਧਿ ਨਜ਼ਾਰੀ ਲੇਪਿਮਾ ਨ੍ਯੇ
 ਨ੍ਯੇ ਵੇਤੇ ਧੇਤੀ ਨਦੀ: <ਵੇ ਮੌਨਮਥੇ, ਕਾਂਦੇ ਨਦਾਨਾ
 ਮੀ ਮੇ ਸ਼ੱਂਗਵੇ> ਕੋ? ਹਾਂ ਨਦੀ, ਧਿ ਜਾਕੀ ਤੇ ਨਦਾ
 ਧਿ ਨਜ਼ਾਰੀ ਲੇਪਿਮਾ ਕੇ ਕਾਸੀ ਨੇ ਨਦੀ: <ਮੀ ਤਾ ਭੇ
 ਸਾਂਗਵੇ ਵੇਨੇ, ਅ ਮਾ ਭੇ ਮੌਨਮਥੇ ਕੋ?> ⁶ ਸੰਦਿ,
 ਕੇ ਨਿਗਮਾ ਤੇ ਧਿ ਨਜ਼ਾਰੀ ਤੱਤਾ ਨੇ ਮੌਨ ਵੇਨੇ
 ਨਜੇਸੇ ਕੇ ਮੁਕੋ ਕੇ, ਅਨ੍ਯੇ ਬਾਦਿਕਿਆ ਲੇਪਾ ਕੇ ਕਾਸੀ
 ਨੇ ਨਦੀ: <ਬੇਜਕੀ ਬੇਨੇ ਹੈਨੇ ਕੁਸੁਕਵੇ ਮੇਡਹੀ ਕਤੋ
 ਮੁਕੋਮਥੁ ਕੇ ਮੱਨੇਤੀ ਕਾਨੁ ਨ੍ਯੇ।> ਮੌਨ ਵੇਨੇ ਤੇ
 ਦਿਹੀ ਤੱਤਾ ਮੋਹ ਕੇ ਨਜ਼ਕਾ ਮੇਯਾਸੀ ਹੈਨੇ। ⁷ ਕੇ ਪਾਂ
 ਤੇ ਧਿ ਬੇਜਕੀ ਬੇਨੇ, ਨਜ਼ਾਰੀ ਕੇ ਲੇਪਾ ਨਦੀ: <ਅ ਕੇ
 ਕੇਲੀ ਨਦੀ, ਬੋ ਭੇਕੀ ਨਦਾ ਪੁਰੀ, ਬੋ ਭੁਤੁ ਭੇ ਮੇਸਾਂ
 ਬੇਨੇ ਭੇਕੀ ਨਦਾ ਲਾਮ ਦਿਤੇ।> ⁸ ਮਾ ਕੇ ਪਾਂ ਤੇ ਧਿ ਮੌਨ
 ਵੇਨੇ, ਅ ਕੇ ਲੇਪਾ ਨਦੀ: <ਵੇ ਗਬਾ ਨਜ਼ਾਰੀ, ਵੇ

kumande kpo nε kpo. We nám botu bɔ nε nje te yi nε ḡbeŋ. ⁹ We kwádyikwε ḡbeŋ mεkele, bənɔ kɔtu mεkele nyε bɔ ke dítε. O Njambiyε, yori yi Njambiyε wɔ kumbuma mutɔ ke to yo yí nyε nε we nyāŋgwε mεsosa! A kelma dete yí tɔkε nε we tiko ɬenjɔŋ bɔ.> ¹⁰ Njambiyε lεpima sendi ke kasi Mɔnɔ nde: <Baba Mbokɔ, piŋɔ te yi mεyasi t̄i pa kusuna, we kandima kusɔ mεnεti. Yo we kuse sendi dyobɔ nε gba bɔ yo. ¹¹ Mεyasi mεnɔri hεnε ta si yambile, ma ndi we ta bɔnε kpo nε kpo. Yo hεnε ta si beyɔ nda yi mεlambɔ si buto nɔ ké. ¹² We ta bɔ yo hεnε kε tiko womanja nda yi bo nikε nε mεlambɔ ké. We ta si sεnjɔ yo. Ma ndi we ta bɔnε kpo nε kpo kine sεnjɔ na.> ¹³ Ma yo jaki te nda yi Njambiyε lεpima nyε nyε wεtε yesɔ nde: <Diyɔ mεtidyε ke mbam bɔ mbε kumɔ nde, mi siki kawule ɬependɔ bɔ tiko ke nji mεkol mɔ> kɔ? ¹⁴ Ma dete, ɬejaki be nda? 'Bo hεnε yeti botu be mεsay be Njambiyε na? 'Bo yeti mεsisiŋ mεte yi Njambiyε tome yí kε kamε botu bete be ta be nε joŋgwε te yi kpo nε kpo ké na?

2

Kasi joŋgwε te yi Njambiyε

nyε wuse kέ

¹ Ma dete, wuse bâkidya mεlepi mεte yi wuse wokuma kέ nε gbem, kambɔ hε mε nje yambile dñuwε ke kimɔ nje. ² Lεpi te yi ɬejaki be Njambiyε njɔ lεpɔ kέ bɔ kpasa lεpi. Bomɔ hεnε be payma lεpi te diyɔ kine ɬeŋgwε yo baka difikima saŋgwα nε pɔnsi te yi yakama nε bo. ³ Ma ḡge wuse

yeliyε kpasa jongwε te yi Njambiyε nyε wuse kέ, he má nje kelɔ nan yí diyo nō ke pɔnsi te? Nyangwε Kumande ne ɳguru wenε kande nje pele kasi jongwε te. Botu bete be wokuma yo baka njá jaye gbate nyε wuse nde, yasi te yi bo lepe ke kasi jongwε te kέ, yo kpasa lepi. ⁴ Njambiyε sendi dikima kelɔ mεyekambiye nè nyaŋgwε mεyasi nè kwalɔ nyaŋgwε mεkele wete wete, nyε sendi bo mεyasi mεte yi Kimɔ Sisiŋ nyε mumɔ kέ nda yi nyε kwadfyε. A kelma dete yi tedye nde, yasi te yi bo dikima lepo kέ bá gbakasi.

*Njambiyε ke tedye mo te ε ta
jongwε bomɔ ko*

⁵ Yo nde, Njambiyε tǐ tembidye ɓejaki nde, yo bo ta namɔ jɔnja mbokɔ te yi ta nje yi wuse lepe nō kέ na. ⁶ Yasi wete, ke yike yi wuse lepe kέ, wete mumɔ lepima womanja ke moy mεkana me Njambiyε nde: <Ngambiyε, mumɔ ba nda, nέ we taki nyε? Mɔnɔ mumɔ ba nda, nέ we nyε misi ke yotu ne? ⁷ We paŋma kelɔ nde, a dīy njime, ɓejaki mbɔmbu yi yaka mɔnɔ kum ɳgimɔ. We njá tonje nyε ne mεluksa hεnε, ɳganε sendi nyε. [We tembidya nyε nde, a nám mεyasi mεte yi we kusuma kέ.] ⁸ We kaŋma mεyasi hεnε tikɔ ke njí mεkol mεne.› Yi wuse lepe nde: <Ngambiyε kaŋma mεyasi hεnε tikɔ ke njí mεkol mεne› kέ, yite nde, a tǐ bukwε ko yaŋa wete ne wete na. Yasi wete, kumɔ ndana wuse yeti ke ɓεŋε nde, a kaŋma mεyasi hεnε tikɔ ke njí mεkol mεne na. ⁹ Ma kwey Njambiyε paŋma kelɔ nde, Yesus

dīy njimē, þejaki mbōmbu yi yaka mōnō kum ñgimō. Yasi wete ndana, wuse ke ðeñe nda yi Njambiyē tonja nyē nē mēluksa, ñganē sendi nyē keto mēbōne mete yi nyē sañgwama nō ke sōñ kē. Dete, keto Njambiyē nē ñgikwa, Yesus sōmbuma sōñ keto ðomo hēnē. ¹⁰ Yo Njambiyē kuse meyasi hēnē, yo nyē dīyē sendi nē yo hēnē. A ðeñma kimōte nde, Yesus kwāñ ne nje mēbōne yi ðe nō nē njololo ke meyasi hēnē, nē ðōnō ðeñ budyate ðe nē ñgabiyē ke mēluksa mē Yesus. Yo Yesus ðute nje yí jongwē ne bo. ¹¹ Yo nyē ke pupudye ðomo kañe nyē Njambiyē. Nē nyē nē ðotu ðete, bo hēnē ndi nē kiya sañgwē wete. Yori yi nyē yeti ke gwe njōn te yí jeba bo nde Bemāñ ðeñ kē. ¹² A ke lero nyē Njambiyē nde: <Mi ta lero kasi yo nyē bemañ bembē. Mi ta tēmē ke mbōmbu njōñ ðotu bo hēnē, jembina yí lukse nē wē. > ¹³ Ë nyē lere sendi nde: <Mi ta ðe nē ðibina temō hēnē pēle yí Njambiyē>, lero sendi nde: <Mi waka sine ðōnō ðe Njambiyē ðe nyē kañma nyē mi baka.>

¹⁴ Ma ðōnō ðete ðe nyē lere nō baka, yo wuse ðotu ðe mēnēti maka ðe nē mēmbundō nē mēkiyo baka. Yori yi Yesus nē ñguru wenē boñma sendi tēri su, na gwe yí yañgile nē ðeti *Kum ðeya mēkele. Keto yo nyē, Kum ðeya mēkele kō kele nde, ðomo gwâki. ¹⁵ Yesus kelma ðete yí jongwē nē ðotu ðete ðe gwā wō sōñ kwey, dīyō nda bebalā ke ndiñgēle jongwē dyan hēnē baka. ¹⁶ Yo gbate nde, a njáki nje kamē benday ðe Abaraham, a ti njáki kamē þejaki na. ¹⁷ Dete, yo þā kimōte nde, a þōñ tēri bemañ ke mēnje hēnē, na ðe nyāngwē kum ðotu ðe

nyena sadaka te ε gwe ɓomo ɳgwetε, nyε temo ke mesay me Njambiyε yí soŋe ne ɳgambi ne ke to ɓomo, saŋgwε bo ɓene be Njambiyε. ¹⁸ A bεŋma mεbøne ke ɳgimo te yi nyε saŋgwama ne mεbøbilan kε. Dete ndana, a yakama kame ɓotu bεte be saŋwa sendi ne mεbøbilan baka.

3

Yesus Krist kwɑ Moyisi

¹ Wunε njoŋ, Njambiyε jeħama sendi wunε nde, wunε békì ɓotu bεnε. Dete, wunε kâŋa misi yí bεnε ndi ne Yesus. Nyε mo te yi Njambiyε tomma kɔ. Nyε sendi nyaŋgwε kum ɓotu be nyena sadaka te yi wuse tike temo ke yεnε ke mbømbu ɓomo kɔ. ² A tonja mesay hεnε kimotε ndi nda yi mo te ε tembidya nyε nya nyε nde, a kɛl kε. A tonja yo ndi nda yi Moyisi kelma kwey ke njoka kandɔ ɓønɔ be Njambiyε kε. ³ Yo nde, ke njoka tū nè mo te ε sumε yo kɔ, bo lúksa mo te ε sumε kɔ, yeti tū na. Ke njoka Yesus nè Moyisi, yo dete sendi, yo yakama nde, bo lúksa Yesus kwɑ Moyisi. ⁴ Tū hεnε, yo mumɔ sumε yo, ma ko bækɔ dete, yo Njambiyε kele meyasi hεnε. ⁵ Ngε bε Moyisi, a tonja mesay mεnε hεnε kimotε ke njoka kandɔ ɓønɔ be Njambiyε nda mo mesay. Mesay mεnε ba nde, a kânda lepo yasi te yi Njambiyε ta nje lepo ke metu te yi nje kε. ⁶ Ma ke bε *Krist, a tónjukwε ne mesay mεnε hεnε kimotε nda Mɔnɔ te ε dīyε ne tū saŋgwε kɔ. Ma ngε wuse kε mbømbu dīyɔ ne ɳgbıŋgim, bε ne bibina temo te yi nyε wuse mesosa kε kumɔ ke siynate, yite wuse tū te.

Njambiyε ta nyε botu bεne mewεdyα

⁷ Yori yi Kimo Sisiŋ lεre nde: <Muka ḥgε wunε wokε men ne, ⁸ wunε tī dεskwε metemō mun nda yi besaŋmbambō bun kelma dεtina to sungwε ne Njambiyε ke kongor boþε ne nyε kέ na. ⁹ Njambiyε nde: Ko þekō nde, bo þεŋma mεkele mete yi mi díkima kelō ke mesew kamoni kέ, bo bobuma mi yí þεŋε ne yasi te yi mi ta kelō kέ. ¹⁰ Yo kelma nde, mi wóku ḥgambi sungwε ne bo, ε mi lεre nde: Mεŋimō hεnε, metakε man londunate ne mi. Ko, bo tī kwadfyε duwe menje mεmbe na. ¹¹ Dete, mi wokuma ḥgambi, ε mi kinja nde, ko bo tī nyiŋ gba ke mbεy mewεdyα mεmbe na. ¹² Wunε njɔŋ, wunε dīy ne sɔsɔ, ma baŋa ke njoka yun me nje dīy kine tikō temō se ke yi Njambiyε na. Yo yakama kelō nde, bo tūm kōŋ ne Njambiyε te ε ne joŋ kō. ¹³ Ma baka kīta þess̄ metu hεnε riŋ̄ te yi muka te yi wuse lεre nō kέ ndi kete, kambō mεbeyɔ me nje sebile wunε yí dεse ne metemō mun. ¹⁴ Yo nde, ḥgε wuse kē mbɔmbu dīy ne ḥgbingim, þe sendi ne bibina temō te yi wuse þa nō ne mbɔmbu kέ kumō ke siynate, komete, sine be *Krist ta þe ne ḥgabiye ke meyasi hεnε. ¹⁵ Yo dεte yi mεkana me Njambiyε ke lεpo nde: <Muka ḥgε wunε wokε men ne, wunε tī dεskwε metemō mun nda yi besaŋmbambō bun kelma dεtina to sungwε ne Njambiyε kέ na.> ¹⁶ Ma be nda si wokō men Njambiyε nje kpalo kelō yasi te yi kwadfyε temō ne kέ? Yeti ndi kiya botu baka be Moyisi punja soŋe bo hεnε ke Ejipt baka kelē dεte na? ¹⁷ 'Ma Njambiyε ma wóku ḥgambi sungwε ne be nda kέ

m  sew kam  ni? 'A ti ma w  ku   gambi su  gw   ndi ne kiya botu baka be kelma beya yasi,    bo sa  gw   ne s     ke m  y kon  gor baka na? ¹⁸ 'Ma Njambiy   ma k  nja  gw   nde, be nda t   nyi  e ke mbey m  w  dya m  ne? 'Yo ti ma b    na ndi kiya botu baka be kelma da met   su  gw   ne ny   baka na? ¹⁹ Dete, h   ke b    ne nde, Njambiy   t   jay   nde, bo ny  na ke mbey te na, k  to bo t   tike tem   ke yen   na.

4

¹ Njambiy   kpoma nde, wuse yakama nyi  e ke mbey m  w  dya m  ne. Ma d  te, pi  o te yi   gim   nyi  nate ndi k  te, h   d  y ne s    , ma mba  a mum   ke njoka yun me nje k  p   nyi  nate take nde, a tikama ne njime. ² Ma h   wokuma sendi Kim   Tom te ndi nda yi besa  mbamb   busu wokuma no sendi kwey ke kon  gor k  . Bo wokuma Kim   Tom te, yasi w  te, yo t   kame bo ya   na, k  to bo wokuma ndi wok   kine t  k   tem   k  te na. ³ Ke b   wuse be tike tem   k  te baka, wuse ke nyi  e su ke mbey m  w  dya met   yi Njambiy   l  pima nde: <Mi wokuma   gambi,    mi kinja nde: Ko bo t   nyi  e gba ke mbey m  w  dya membe na.> Njambiy   l  pima m  lepi maka, ko b  k   nde, a ma kiki sid  y   mesay m  ne kom   ny   kusuma ne mbok   k  . ⁴ Woma  a ke m  kana me Njambiy  , ke kasi metu yitan jo y  bate yi yo l  pe k  ,    nde: < Njambiy   kelma mesay m  ne h  ne ke metu yitan jo w  te, ma ke yitan jo y  bate,    ny   w  dya.> ⁵ Nda yi wuse kandima si l  p   ndana k  , m  kana me Njambiy  

ke basidye lerpə sendi waka nde: <Ko bo tí nyiñę gba ke mbey mewedya məmbə na.> ⁶ Ma botu bətə be kandima wokə Kimə Tom te baka t̄i nyiñę ke mbey mewedya məte na, kəto mətemə man bə nə keskere. Yasi wətə, muka baña yakama nyiñę ke mbey mewedya məte. ⁷ Yori yi Njambiyə ke təmbidye sendi wətə jənja əgimə te yi nyę jeba nde muka ké. Məsew kwañma ke kɔŋte budyate, ε nyę lerpə leri te yi wuse ləpima ndana ké nə numbu Davit nde: <Muka əgə wunę woked men nə, nə t̄i deskwə mətemə mun na!> ⁸ Ma Yosuwa má kəndi nə besaŋmbambə busu kumə nō ke mbey mewedya məte, ma Njambiyə t̄i lerpə se kasi wətə əgimə mewedya ke kɔŋte na. ⁹ Dete, Njambiyə kombila wətə əgimə mewedya yi ke bojna nə yi yesə *Saba nyę botu benə. ¹⁰ Mə te ε nyiñma ke mbey mewedya me Njambiyə kə ke wedya ke mesay menə hənə nda yi Njambiyə wedyama nō ke kəŋ mesay məte yenə ké. ¹¹ Dete, he nyékí sosu su hənə yí sə nje te yi nyiñę ke mbey mewedya məte, kambə baña me nje kelɔ də metə nda besaŋmbambə busu kɔrɔ nə nyiñnate ke mbey mewedya məte. ¹² Wunę kēl dete, kəto məlepi me Njambiyə nyékí mumə kpasa jongwə, yo sendi nə əgungudye. Yo lóni mumə ke temə kwə yi kafa te ε nə menumbu məte yiba yakama kelɔ ké. Yo nyiñja ndi pəkə kumə ke moy mbumə temə, nyiñę kumə ke moy dýəŋgə ke to. Yo kén kumə ke məjaŋgwə me yotu, kumə sendi ke dýəŋgə te yi moy məyesə. Yo ke nəmbə punjə mədyanə nə mətake məte yi diyə ke temə mumə ké. ¹³ Ke məyasi məte yi

Njambiyē kusuma kē, kinē yaŋa wete nē wete sōdyate ke mbombu wene na. A ke bεŋe meyasi hēnē te yi nyē kusuma kē nē loŋgo loŋgo. Meyasi hēnē te yi wuse kelma kē, he ta teme ke mbombu wene pīlē yo nyē nyē.

Yesus Krist kwā nyāŋgwē botu

be nyēna sadaka hēnē

¹⁴ Wuse me ndana nē nyāŋgwē kum botu be nyēna sadaka te ε kwaŋma bari hēnē kō. Yo Yesus te Mōnō Njambiyē ε bēndima kē kwey ke dyobō kō. Dete, he fiki temō nē ḥgbik ke yēnē ke mbombu bōmō. ¹⁵ Keto Yesus te nyāŋgwē kum botu be nyēna sadaka wusu te yi wuse lēpē nō kō tī dīyō kinē gwe ḥgwētē wusu ke metekō mete yi wuse nō kē na. A saŋgwama nē mēbōbilan ndi nda wuse ke menje hēnē. Yasi wete, ko a tī kelē nē yiŋa mēbeyō na. ¹⁶ Dete, he kēn ndana nē bibina temō ke kēki siya bekum te yi Njambiyē te ε nē ḥgikwa kō, na tiki wuse nē ḥgwētē ke beya mēkele musu, kelō ḥgikwa nē wuse yí kame wuse komē yiŋa yasi dīyā wuse kē.

5

¹ Yo nde, ke yi nyāŋgwē kum botu be nyēna sadaka hēnē, bo tōka nyē ndi ke njoka bōmō tembidye nyē, na kel mēsay me Njambiyē yí kame nē botu bete. Mēsay mēnē, yo nde, a bōŋ meyasi nyē Njambiyē, kelō sendi sadaka nyē nyē keto mēbeyō me bōmō. ² A yakama wokō yasi te yi dīyā ke yi botu bete be ndekima meyasi, nē baka be jatē ke yiŋa menje baka, keto yo

dyáŋ sendi nyε nda bo. ³ Yo kεto te yite yi nyε yâkan̄gwε nyε sadaka, kεto mεbeyo mete yene ne ηguru wene nè yi botu be kandɔ sendi. ⁴ Mumɔ ti bón nyangwε díyɔ te ne ηguru wene na. Yasi wεtε, yo Njambiyε ne ηguru wene jeba mumɔ tembidye nyε nda yi nyε kelma kwey ne *Arɔn ké.

⁵ Ke yi *Krist, yo bá sendi dεte. Nyε ne ηguru wene t̄i bá nyangwε díyɔ kum botu be nyεna sadaka nyε ke yotu ne na. Yasi wεtε, yo Njambiyε lεre nyε nyε nde: <Wε mɔnmbε, kandε ndana mi mε sɔŋgwε.› ⁶ Yo nda yi yo kεtinate sendi womanja ke mεkana mε Njambiyε nde: <Wε mɔ nyεna sadaka kpo ne kpo nda Mεlkisedek.› ⁷ Ke joŋgwε dyenε ke mεnεti maka, Yesus díkima ηgwεta jaba kembidya detinate punje misidywε ke misi ke mbɔmbu Njambiyε te ε bá ne dεti te yi soŋε sɔŋ ke yotu ne kɔ. ε Njambiyε woke mεn̄gwεta mεnε, kεto Yesus pidya yotu ke mbɔmbu wene. ⁸ Ko bεkɔ nde, a bá gbatε Mɔnɔ wene, a kwaŋma ne nje mεbɔnε yí jekε ne kelna yasi te yi Njambiyε kwadys ké. ⁹ Ke Njambiyε ma si nyε nyε dεti te yi tonjε mεyasi hεnε ké, ε nyε nje be mɔ te ε bute nje yí joŋgwε ne bɔmɔ hεnε be kels yasi te yi nyε lεre yí nyε bo joŋgwε te yi kpo ne kpo. ¹⁰ Dete, ε Njambiyε tembidye nyε nde, a b̄eki nyangwε kum botu be nyεna sadaka nda Mεlkisedek.

He kēl mεyasi mεte yi goto bɔmɔ

¹¹ Wuse ne budya mεyasi mεte yi wuse yakama lεrɔ nyε wunε ke kasi nyangwε kum botu be nyεna sadaka kɔ. Yasi wεtε, yí nembe nɔ, yo ne

detō, kēto wunē yeti se kē biye to mēyasi nēdō nda yi mbōmbu na. ¹² Ma, kē būdya ḥgimō te yi sima kwā kē, ma wunē mē ndana ḫotu bēte be yakama tedye mēyasi nyē bēsō, yasi wētē, yo kē diye ndana nde, bo bāsifya tedye sendi wunē bosa mōnō mēyasi mēte yi bo kandima tedye wunē mbōmbu ke mēlepi mē Njambiyē kē. Wunē mē ndana nda bōnō bēte be ndi kē dye bēri baka. Nē nde, wunē dyākī mēdye mēte yi nē dētō, wunē ke kpalo kelō nde, bo nyēki wunē mōrōku mēbēri nē kōkō. ¹³ Yo nde, mō te ε ndi kē dye bēri kō ndi nē gbēla mōnōsikē. Njel mō te mbēte tī pa duwē nēmbina yasi te yi nē ḥgbeñ nē yasi te yi bē kōtute kē na. ¹⁴ Ma detina mēdye bēnā goto bōmō. Njel botu te bēte yakama nēmbē kīmō yasi nē bēya yasi, kēto bo nya sosu yan ke jekina mēyasi mēte, ε bo si yila nō.

6

¹ Ma dēte, hē kēn kēndō mbōmbu jekē mēyasi mēte yi bēnē goto bōmō. Hē tī diy ndi kē kiya mbēy ke bosa mēyasi mēte yi bo tedya wusē ke kasi *Krist kē na. Hē ma si tēmbidye mēkol mē tū, hē tī basifya tēmbidye se na. Hē sima lērō yo nyē wunē, yo nde, bōmō tūm kōj nē mēkele mēte yi kē nē mūmō ke nje sōj kē, yēnsa temō tikō ke yi Njambiyē. ² Hē sima nēmbē njoka tōpuna bōmō ke mōrōku te yi kwañna kē nyē wunē, lērō kasi kasa mēbō ke yotu bōmō te yi kelna kē nē kasi womiya bēmuñ nē kasi pēsina jōsi te yi Njambiyē ta pēsō ke siyna mbokō kē.

³ Ma ndana, ηge Njambiyε jayε, he tí bɔne ndi warι na, he ta kε mbɔmbu.

⁴ Njambiyε paniya puyε nyε baña bɔmo. Bo ne ηguru wan bεnma nde, yasi te yi Njambiyε nya bo kε gba kimtε. Bo bεnma sendi mεkamna me Kimtε Sisiŋ. ⁵ Bo bεnma gbate nde, mεlepi me Njambiyε kimtε yasi, kande bεnna nyangwε ηguηgudye ηgimtε te yi ta duwε nje kε. ⁶ Botu bete bεnma duwε mεyasi menori hεnε. Yasi wεtε, bo kpalmα tumtε kɔŋ ne Njambiyε. Ma dete, nje te yi bo yakama kelɔ nde, botu bete yēnsaŋwε sendi temtε ne kɔkɔ kε yeti se na. Yo nda bo ne ηguru wan ke kala ηgba Mɔnɔ Njambiyε ke kroa, kelɔ nde, bɔmo wūŋgwε nyε. ⁷ He pâŋ bû yekambiye ne meneti. Ηge mbiyɔ diki nɔ ne kpir kpir ke yin̄a mbeŋy, ηge mɔrɔku diki nyiŋe meneti bɔse yo, ηge meneti mete jongwε nyambi yí kamε ne botu bete bε kelma ηgwaŋ womεtε baka, yite Njambiyε ke nyε meneti mete mεkombila. ⁸ Ma ηge meneti mete kpale kelɔ nde, mεmbunjɔ mete yi ne mesɔru nda mεŋgombiya kε jɔŋ kete, yite bɔmo bεnja meneti mete soŋe misi, Njambiyε má kita ne yo si lodye yo ne ηgito. ⁹ Wunε nɔŋ, soŋ temtε su, ko bεkɔ nde, wuse lεpinangwε dete, wuse ne biñina temtε nde, wunε ke gba kimtε nje te yi ta kelɔ nde, Njambiyε jōngwε wunε. ¹⁰ He lεpi dete, keto Njambiyε yeti mɔ te ε kele yasi kɔtute na. A tí len̄sa mesay mete yi wunε kele nε mεkwadya mete yi wunε tedya sungwε ne nyε kε na. Mεkwadya mete ke bεnna ke kimtε mεyasi mete yi wunε kelma sungwε ne botu bεnε nε

yi wunε kè mbombu kelɔ ké. ¹¹ Ma yasi te yi wuse gɔrε ké, yo nde, mumɔ hεnε ke njoka yun nyɛki sosu ne hεnε ke kelna mesay dete kumɔ ke siynate. Dete, wunε ta bε ne meyasi hεnε te yi wunε bε ne bιbina temɔ nde, wunε ta bε nɔ ké. ¹² Ma wuse yeti ke kwadysε nde, dγεm bιya wunε na. Yasi wεtε, he kwádfyikwε nde, wunε kēl nda yi botu bε Njambiyε bete be tike temɔ ke yenε, bε sendi ne tin kelε ké. Bo ke nje bε ne kimɔ meyasi mete yi nyε kpoma tike bo ké.

Njambiyε tónjukwε meyasi mete

yi nyε si kpo kέ

¹³ Ke ηgimɔ te yi Njambiyε kpoma yiŋa yasi nyε Abaraham kέ, a lεpima kinja yotu ne ne ηguru wenε, keto mbaŋa mo te ε kwaŋma nyε, na kinja yotu mo te yeti na. ¹⁴ A lεpima kinja yotu ne nde: <Gbakasi, mi ta tonjε we ne mεkombila, kelɔ nde, benday bɔ nyɛbi nyεbɔ kε nɔ mbombu.> ¹⁵ Abaraham wokuma dete, ε nyε kelε tin ladye. Dete, ε nyε nje bε ne yasi te yi Njambiyε kpoma nde, a ta nyε nyε kέ. ¹⁶ Ke yi bɔmɔ díki kinja nɔ kέ, bo kínjaŋgwε ne díno mo te ε bε nyangwεte kwá bo kɔ. Ngε mumɔ kinja dete, yo ke tedye nde, lεpi te yi nyε lepe kέ, gbakasi. O bέnja, meso te yi bα ke njoka yan kέ tí kέ se mbombu na. ¹⁷ Dete, Njambiyε kwadysa tedye ne nje te yite nyε botu bete be nyε si kpo yiŋa yasi nyε bo baka nde, ko a tí díyɔ kinε tonjε yasi te yi nyε si kpo kέ na. Yí tedye ne yo, a lεpinama nje kinja sendi yotu. ¹⁸ Ke meyasi maka yiba, yite nde, ηgε Njambiyε si kpo yiŋa

yasi, kinja sendi yotu nε, yaŋa tί senjø se kete na. Ko a ti kél ja na. Dete, pε wuse botu bete be sɔma ke yasi ne baka, yo ke nyε wuse nyaŋgwε deti te yi be ne bibina temo ne ŋgbik ke meyasi mεte yi nyε sima kpo nyε wuse kε. ¹⁹ Bibina temo te yi wuse no dete ke yi Njambiyε kε ke kelɔ nde, wuse dīy ne ŋgbingim kine ndenja na nda yi dindε tembidye ne landi ne njik ke sombu kε. Bibina temo te ke kelɔ sendi nde, wuse lāŋsaŋgwε lambo te yi bo kesa peto ne mbey te yi ne kiyo kε nyiŋe kumɔ ke moyte mate. ²⁰ Yesus ma kakε nje nyε wuse, kande kumɔ mate, ε nyε nje be nyangwε kum botu be nyεna sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.

7

Kasi Melkisedek te mo nyεna sadaka nyε Njambiyε

¹ Melkisedek kɔ bɑ kumande Salem.*f1* A bɑ sendi mo nyεna sadaka nyε Njambiyε te ε kwaŋma meyasi hene ke kwey kɔ. Ke ŋgimɔ te yi Abaraham bɑ ke yɔkwε ke loŋna dyambi komε nyε laŋsama budya bækumande kε, ε Melkisedek temε kε saŋgwε ne nyε kwɑ nyε nyε mεkombila.

² Ke meyasi hene te yi Abaraham yɔkwɑ no ke dyambi kε, a baki ma kwalɔ yasi hene ke mεŋgaɓiyε kamɔ kamɔ. ε nyε bū ŋgabiyε kwalɔ meyasi mεte wεtε wεtε nyε Melkisedek. Fanj to dīnɔ Melkisedek, yo nde: Kumande te ε ne ŋgbεn̊. Sendi, nyε kumande te ε Salem, yite nde: Kumande te ε kele nde, bɔmɔ dīy ne te.

³ A kine saŋgwε na, a kine nyaŋgwε na, a kine

besaŋmbambɔ na. Ko bo yeti ke lərɔ kasi jariki nɛ, ho lərɔ nde, a gwɑ na. Dete, nyɛ nda Mɔnɔ Njambiyɛ, nyɛ mɔ nyɛna sadaka nyɛ Njambiyɛ kpo nɛ kpo.

⁴ Ne bɛnja ndi, a bɑ gba nyangwɛte budyate. Ko nyangwɛ saŋmbambɔ wusu Abaraham nɛ ɲguru wenɛ, ke meyasi hene te yi nyɛ yɔkwɑ nɔ ke dyambi kɛ, a ɓakima kwalɔ yasi hene ke meŋgabiye kamɔ kamɔ, bù ɲgabiye kwalɔ meyasi mete wete wete nyɛ nyɛ. ⁵ Ke njoka benday be Levi baŋa kete botu be nyɛna sadaka nyɛ Njambiyɛ. Memboŋga me Njambiyɛ te yi Moyisi ketima ké ke nyɛ bo d̄eti te yi diye ɲgabiye kamɔ ke mebɔ me mumɔ hene ke kandɔ Isarayel. Yite nde, bo díya ndi ke mebɔ me bemaŋ ban, ko bɛkɔ nde, bɛnɛ bo hene wúla ndi ke mekiyɔ me Abaraham. ⁶ Ma ke bɛ Melkisedek, a yeti ne nday Levi nda bo na. Ko dete, a bɔŋma ɲgabiye kamɔ ke mebɔ me Abaraham. A kà sendi mbɔmbu yí nyɛ Abaraham mɛkombila, nyɛ mɔ te yi Njambiyɛ kpoma meyasi nyɛ nyɛ kɔ. ⁷ He duwɑ gbate nde, mɔ te ε nyɛ jakɔɔ mɛkombila kɔ kwɑ mɔ te ε bù mɛkombila bɔŋgɔ ke mebɔ menɛ kɔ. Yite kinɛ meso na. ⁸ Ke yi benday be Levi te yi wuse lere nɔ be bù ɲgabiye kwalɔ meyasi wete wete ke njoka meŋgabiye kamɔ ke meyasi hene te yi mumɔ bɛ nɔ ké, bo gbela botu bɛte be ta si gwe gwakɔ. Ma yasi wete, ke yi Melkisedek, mɛkana me Njambiyɛ lépi nde, nyɛ mɔ te ε bɔŋma ɲgabiye te ke mebɔ me Abaraham kɔ, nyɛ mɔ te ε ne joŋ. ⁹ He yakama lərɔ nde ɲge? Ko Levi, nyɛ mɔ te ε

diki bū ḥgabiye kamō ke məbō mē njōn nē kō nya sendi ḥgabiye kamō te yene nyē Melkisedek komē Abaraham nya nyē ḥgabiye te yene ké, ¹⁰ ko ḫekō nde, ke ḥgimō te yi Melkisedek təmma kē saṅgwa nē Abaraham ké, Levi t̄i pa jadye na. Wuse lépi nde, a nya Melkisedek yasi nē nje Abaraham, kēto Levi nday Abaraham, nyē məkiyō menē.

¹¹ Məsay mē nyēna sadaka nyē Njambiyē te yi ḫenday be Levi dīkima kelō kē bā njuku məmboŋga mēte yi Njambiyē nya kandō Isarayel ké. Ma məsay mēte yi bo kelma kē má tonjukwē məyasi hēnē te yi Njambiyē kwadya ké, ma wete mō nyēna sadaka dēle ε bojnāma nē Melkisedek t̄i nje se tikō mōy t̄u *Arōn na. ¹² Yo nde, ke wete jōnja bō məsay mē nyēna sadaka dyā, yo dīya nde, məmboŋga sēnjinaŋgwē sendi. ¹³ Ma Nyaŋgwē Kumande wusu te yi wuse lēpe nō waka kō wúla ke yiŋa kandō dēle. Wete mō kandō te t̄i pa bē mō nyēna sadaka nyē Njambiyē wete yesō na. ¹⁴ Bomō hēnē ke kombile duwē nde, Nyaŋgwē Kumande wusu kō wúla ke kandō Yuda. Komē Mōyisi lēpima kasi botu be nyēna sadaka nyē Njambiyē ké, a t̄i lēpe kasi wete mō kandō te na.

Kasi Mō te ε nda Melkisedek kō

¹⁵ Məsay mē nyēna sadaka te yi ḫotu be kandō Levi dīkima kelō kē t̄i bē nē dēti te yi tonjē yasi te yi Njambiyē kwadya kē na. Yasi te yi tedye nē saŋsanj nde, yo dēte ké, yo kēto Njambiyē njā tembidye mbaŋa mō nyēna sadaka dēle, mbete nda Melkisedek. ¹⁶ A ti ḫón dīyō mō nyēna

sadaka, kēto a wúla ke wētē kandō botu be nyēna sadaka nda yi mēmboñga mē bōmō pēsē kē na. Yasi wētē, a bón̄ dīyō te, kēto nyē nē ḥguñgudfyē te yi dīyō ne joñ kpo ne kpo. ¹⁷ Yo kwañnama dēte nda yi mēkana mē Njambiyē lēpē ke kasi ne nde: <Wē mō nyēna sadaka kpo ne kpo nda Mēlkisedēk.› ¹⁸ Dete, Njambiyē sima lī mēmboñga mete yi mbōmbu, kēto yo tī be ne dēti te yi kelō yaña na. Sendi, yo tī be ne dēti te yi joñgwē mumō na, ¹⁹ kēto mēmboñga mete tī kelē nde, mumō bēki ne ḥgbēñ ke mbōmbu Njambiyē na. Ma ndana, yo mē ne yiñā yasi te yi kwañma mēmboñga. Yo yasi te yi wuse be ne bībīna temō kēte, yo ke butē wuse nje yí kē nō ke kēki Njambiyē. ²⁰ Ke mēyasi mēnōri, Njambiyē kinjama yotu ne ne ḥguru wene. Ma ke tēmbidfyā botu be nyēna sadaka te bari, a tī kinja yotu ne na. ²¹ Yasi wētē, ke yi Yesus, ke yi Njambiyē tēmbidfyā ne nyē kē, Njambiyē ne ḥguru wene kinjama yotu lēpō nyē nyē nde: <Mi Baba Mbokō kinjama nde, wē Mō nyēna sadaka kpo ne kpo. Ko mi tī yōkidfyē se numbu na.› ²² Dete, Yesus njā be mō te ε bākidfyē kpasa mbon te ε kwañma ε mbōmbu ke njoka su sinē be Njambiyē.

²³ Ma yiñā yaña kēte sendi, yo nde, ke yi botu be nyēna sadaka te bari, bo bā būdyate, kēto bo dīkima gwe, sōñ tī tīke nde, bo kēn ne mēsay man mbōmbu na. ²⁴ Ma ke be yi Yesus, yo yeti dēte na, kēto nyē mō te ε dīyē kpo ne kpo. Dete, ko yesō wētē ne wētē mumō tī bū say mō nyēna sadaka ke mēbō mēnē na. ²⁵ Yo kēto te yite sendi

yi nyε yakama joηgwε bomo hεne be kwα ne nyε kε nο kε yi Njambiyε ndi tu wεtε ne sat, kεto a ne joη kpo ne kpo. A ke ηgwεta ne Njambiyε metu hεne kεto yan.

²⁶ Yo gba njεl nyaηgwε kum botu be nyεna sadaka nda yοkɔ ε yakama ne wuse. A pupunate ke mbombu Njambiyε. A kinε mεjɔsɔ na. A kinε mɔnɔ mεbeyɔ ne mbet ke yotu ne na. A yeti ne kumbɔ bεne botu be mεbeyɔ na. Njambiyε bendidya nyε kεnje ke dγyobɔ ke kwey. ²⁷ A yeti ne nda be nyaηgwε bekum be botu be nyεna sadaka te bari na. Ke yan, metu hεne bo dikima pa nyε sadaka nyε Njambiyε kεto mεbeyɔ mete yan ne ηguru wan, nje nyε sendi kεto yi botu be kando. Ma ke yi Yesus, a nya sadaka nyε Njambiyε ndi tu wεtε ne sat. Yo nde, a nya yotu ne ne ηguru wene ne sadaka. ²⁸ Nyaηgwε bekum be botu be nyεna sadaka te yi bo dikima tembidye bεngwε membonja me Moyisi baka bα ndi gbela bomo ne mεjɔsɔ sendi. Ma ke bε *Mɔnɔ, lεpi te yi Njambiyε njα lεpɔ kinja yotu ne kε njα bγu mbey membonja. Lεpi te njα tembidye Mɔnɔ wene nyaηgwε kum botu be nyεna sadaka, kelɔ nde, a bεki kpo ne kpo ne njololo ke meyasi hεne.

8

Yesus nyaηgwε kum botu be nyεna sadaka te wusu

¹ Ma nyaηgwε yasi te yi wuse jekε kwaduyε lεpɔ kε, yo nde: Wuse me ndana gbate ne nyaηgwε kum botu be nyεna sadaka nyε Njambiyε. A kα

diyó metidye ke kwey ke mbam bō Njambiyé te ε diyé ne meyasi hēnē kō. ² A kél mésay me nyangwé kum botu be nyéna sadaka ke mbeuy te yi ne kiyo, kpasa mbeuy te yi Baba Mbokó ne ḥguru wéné kombila, yeti mumó na.

³ Bo témbidya nyangwé kum botu be nyéna sadaka hēnē, na bū meyasi kaŋe nyé Njambiyé, wo sendi bonyamō kelō ne sadaka nyé nyé. Dete, yo kimôte nde, nyangwé kum botu be nyéna sadaka te wusu békí sendi ne yasi te yené yi nyé ta nyé Njambiyé ké. ⁴ Ndi nde, a má békí ke meneti maka, ko ma nyé tī bē mō nyéna sadaka na, kēto yo ne gwéyá botu be nyéna sadaka kête be kaŋe meyasi nyé Njambiyé ḥengwé membonga me Møyisi. ⁵ Meyasi hēnē te yi bo kele ké, yo gbela yekambié, yo ke boŋna boŋnaŋgwé ne meyasi mète yi kelna ke dyobó ké. Yo dete komé Møyisi kwadýa sumó njel tū te yi bo kele ne to melambó yi wuse lere nō ké, ε Njambiyé lere nyé nyé nde: <Béŋja, kelč tū te ḥengwé yekambié te yi mi tedya wé ke keki ké.>

⁶ Ma ndana, he béŋja nde, mésay mète yi *Krist kwaŋma gbate yi botu be nyéna sadaka te bari budyate. He lépi dete, kēto mésay me njúŋ te yi nyé kelma ké, a kelma yo ne nje kpasa mbon te ε kwaŋma ε mbombu, kēto kimó kpasa meyasi mète yi Njambiyé kpoma nyé wuse ke móy mbon te ké kwá meyasi mète yi nyé kpoma ke yi mbombu ké.

⁷ Ma bosa mbon te yi Njambiyé kelma ké má diy kinε mejčo na, ma nyé tī tike se mbete, nje kelō sendi mbaŋa na. ⁸ Yo gbate dete, kēto

Njambiyε lεpinama nyε kandø dγyenε yí ndeyε bo nde: «Nε bénja, mi Baba Mbokø ke lεpo nde: Ke metu mεte yi nje ké, mi ta kelø jønja mbon sine botu be kandø Isarayel nè botu be kandø Yuda. ⁹ Yo tí bε nda mbon te yi mi kelma sine besaŋmbambo ban ke ηgimø te yi mi biyima bo ne gba bø mbe punje soŋe ke meneti me Ejipt ké na. Nda bo tí kè mbømbu bønjgwε mbon te ké, ε mi soŋe temø ke yotu yan. Yo mi Baba Mbokø lεre dεte. ¹⁰ Ma mbon te yi mi ta nje kelø sine botu be kandø Isarayel ké, yo nde, ke menjimø mεte yite si kwø, mi ta ηgba mεmboŋga mεmbε ke dyanø dyan ketø yo ke metemø man. Mi ta bε Njambiyε wan, bo má bε kandø dγyembε. ¹¹ Ko mbaŋa mumø tí lεpo se nyε jakøssø ho nyε maŋ tedye nyε nde, a dûkwε Baba Mbokø na. Keto mumø hεnε ta duwε mi kande bønøsike kumø betomba hεnε. ¹² Yo ta kelna dεte, keto mi ta tikø bo ne ηgwεtε ke køtu mεkele man. Mi tí take se mεbeyø mεte yi bo kelma ké na.» ¹³ Ma ηgε Njambiyε lεre kasi jønja mbon, yite tédyø nde, a pesima nde, bosate sima jombø. Ma ηgε yinø njombu yasi si jombø, yite yo ta bε ke yambile.

9

Njømbo kanna Njambiyε ke njombu mbon

nè ke jønjate

¹ Bosa mbon bø ne mεmboŋga mεte yenø yí tedye nda yi bømø yâkaŋgwε kelø ne mesay nyε Njambiyε ké. Yo bø sendi ne mbøy kiyo te wene yi bømø summa ne mεbø man ké. ² Yo nde,

bo kelma tū nē to mēlambō. Bosa ton̄gari te yi dīyē kēte kē, bo jébañgwē nde Mbey te yi nē kiyo. Bo dīkima tikō yasi te yi bo kase lambo kēte kē womēte, bū tebel nē mēmampa mēte yi bo kañe nyē Njambiyē kē kēte. ³ Ke kōñ lambō yibate yi bo kesa ke kōñ ton̄gari te ete kē, wē kūm ke wete ton̄gari sendi. Bo jébañgwē mbete nde Mbey te yi nē kiyo lañsa yōru. ⁴ Ke mōy ton̄gari te, yo bā nē wete mbey te yi bo dīki lodfyē meyasi mēte yi nē kimō mētul kē. Mbey te bā hēne tandē lōr nē lōr. Bo dīkima lodfyē yiña kwalō muto te yi nē kimō mētul kē kēte. Kpon̄gi te yi tedye mbon ke njoka Njambiyē bēnē botu bēnē kē bā sendi ke ton̄gari te. Kōñ kpon̄gi te bā hēne tandē lōr nē lōr. Wete pan bā ke mōyte tandē lōr nē lōr, yiña mēdye nde man bā ke mōyte. Wakatiki te yi *Arōn bā nō yi mēnjam mējeti loma kēte kē bā sendi ke mōy kpon̄gi yinōri. Mēpel metari yiba te yi Njambiyē kētima mēmbōngā mēte yi tedye mbon nē bēnē kandō Isarayel kē bā sendi ke mōyte. ⁵ Bo sama yekambyi nyāngwē baña bejaki bē Njambiyē yi bo jeña nde Beserubē baka kase ke to kpon̄gi yinōri. Bejaki bēnōri tédyā nyāngwē mēluksa mē Njambiyē. Wukume mērapo man petima to kpon̄gi komē bo dīki kelō sadaka te yi soñna mēbeyō mē bomō kē. Ma ḥigimo te yi nēmbe nē yo ndana nē kwet kwet yeti na. ⁶ Yo nde, ke bo ma si kombile meyasi hēne dēte kē, ε botu bē nyena sadaka nyē Njambiyē nje dīki nyiñe ke bosa ton̄gari mēngimō hēne yí kelō mēsay man. ⁷ Ma ke bē ton̄gari yibate, ndi nyāngwē

kum botu be nyena sadaka nyero nyijes mate. Ke sew wete, a nyija ndi tu wete. A ti yaka nyijes kine ke ne mekiyo me nyamc yi kelc ne sadaka keto mebeyo mete yene ne njuru wene ne keto mebeyo mete yi botu be kandc kelc ne jekwe ke na. ⁸ Kimc Sisiq kwadja tedye komete nde, piyo te yi bosa tongari ba ndi kete, nje te yi kumc no ke tongari te ε ne kiyo lajsa yoru ko ti pa butuna pundi puyes na. ⁹ Meyasi menori tedyia yekambiye meyasi mete yi kwaingna ndana ke. Yo tedyia nde, meyasi mete yi bo nyse Njambiyen ne mesadaka me benyamc te yi bo kele nyse nyse ke ti kelc nde, temo mo te ε nyse yo ko hiki ne te ke menje henre na. ¹⁰ Membonja mete benna ndi kasi meyasi mete yi membundo, kasi medye ne meyasi mete yi mumc hobiye ne budya jaki jaki kasi weyna yotu ne weyna meyasi. Membonja menori dzyma kumc ke ngimc te yi Njambiyen njasenjo ne meyasi henre ke.

¹¹ Ma *Krist sima nje, nyse nyaingwe kum botu be nyena sadaka nyse Njambiyen, ne wuse be ne kimc meyasi mete yi nyse sima kombile, na nyse wuse ke. A kcl mesay menet ke mbeuy te yi ne dcko kwq ty lambc te ε mbombu. Yo sendi kpasate budfyate, yo ne nyochi kwq ete. Yeti bomc sume yo na. Yo yeti sendi waka ke to meneti na. ¹² Ke yi *Krist nyijma no ndi tu wete ne sat ke mbeuy te yi ne kiyo ke, a ti bu mekiyo me bembam tabo ho mekiyo me bembam benday ke no na. Yasi wete, yo njbak njbak mekiyo menet yi nyse ka no. Yo mekiyo menet sojje mebeyo musu, joingwe wuse kpo ne kpo. ¹³ Bo dikima bu mekiyo me

bembam tabɔ nè yi bembam benday, nyanje ke yotu botu bete be ne səmbɔ ke yotu yí weye ne bo soŋe ne səmbɔ ke yotu yan. Bo díkima biye sendi nyari nday wo ba nyɛ lodye, bù su te kelɔ sendi nɔ dete. ¹⁴ Ma ŋge be nde, məkiyɔ mɛ benyamɔ nè su te yite bɑ ne deti te yi kelɔ dete 'sun̄gwa ne məkiyɔ mɛ Krist? 'Yene kina kél kwà yite na? Ne deti te yi Kimɔ Sisiŋ te ε diye kpo ne kpo kɔ, Krist mɔ te ε kine mbulma məbeyɔ kɔ nya yotu ne ne sadaka nyɛ Njambiyɛ. Məkiyɔ mənɛ ta pupudye mətemɔ musu gbate soŋe ke məkele məte yi kè ne mumɔ ke nje soŋ, nè wuse kel məsay nyɛ Njambiyɛ te ε ne joŋ kɔ.

¹⁵ Yo dete nde, *Krist kelma say njuŋɔ te yí kelɔ jɔnja mbon, nè botu bete be Njambiyɛ jebama baka bɛ ne kimɔ məyasi məte yi nyɛ sima kpo ké. Keto Krist gwà yí soŋe ne məbeyɔ məte yi bɔmɔ kelma ke ŋgimɔ njombu mbon ké. Məyasi məte yi nyɛ kpoma dete ké ta dsiyɔ kpo ne kpo. ¹⁶ Yo nde, ŋge mumɔ si nyɛ numbu keto nda yi bo yâkaŋgwɛ kabɔ ne məlikɔ mənɛ ké, bo disi kabɔ məyasi məte, ŋge bo lere nde, mɔ te gwà. ¹⁷ Ma riŋɔ te yi mɔ te ndi kete ne joŋ, məkana məte yi nyɛ ketima ké yeti ke nyɛ bɔmɔ deti te yi kelɔ yaŋa na, keto yo nyéki bɔmɔ deti, ŋge mɔ te gwe. ¹⁸ Dete sendi, məsay mɛ bosa mbon t̄i kande kinɛ nde, məkiyɔ pâŋ pa nyanja na. ¹⁹ Ne mbɔmbu, ke Moyisi ma si nəmbɛ to məmboŋga wete wete nyɛ ndiŋgɛlɛ kando hene nda yi yo diye ketinate ke məkana mɛ məmboŋga mɛ Njambiyɛ ké, ε nyɛ bù məkiyɔ mɛ bɔnɔ benday nè yi bembam tabɔ saŋgwɛ ne mɔrɔku. ε nyɛ nje bù yiŋa tena

lambɔ nè haŋgbe haŋgbe nè tonja wɛtɛ mɔnɔjeti nde *yisɔp tɔpɛ kete kwɑ nyanje ke gba mɛkana mɛ mɛmboŋga nè ke yotu bɔmɔ hɛnɛ lɛpɔ nde:
20 ‹Yike mɛkiyɔ mɛte yi Njambiyɛ kele nè mbon yí pɛsɔ nde, wunɛ wókunangwɛ nè nyɛ.› **21** A nyanja sendi mɛkiyɔ mɛte ndi dɛte ke t̄u te yi bo kelma nè to mɛlambɔ nè ke ndingele mɛjɔlɛ mɛte yi bo díkima kelɔ nè mɛsay yí kanɔ nè Njambiyɛ ké. **22** Bençgwɛ yasi te yi mɛmboŋga lɛpɛ ké, yo mɛkiyɔ pupudye sulɔ meyasi hɛnɛ. Yite nde, ŋge mɛkiyɔ ti nyanja na, Njambiyɛ yeti ke tiko mɛbeyɔ mɛ mumɔ nè ŋgwɛtɛ na.

Mɛkiyɔ mɛ Krist ke soŋɛ mɛbeyɔ

mɛ bɔmɔ

23 Dete, nda bo ke pupudye meyasi mɛte yi tedye ŋgbak ŋgbak meyasi mɛte yi diyɛ ke dyoňɔ ké nɛ nje te yite, yo diya nde, bo púpudya sendi ŋgbak ŋgbak meyasi mɛte yi diyɛ ke dyoňɔ ké nɛ nje kpasa sadaka te yi kwaŋma mɛsadaka mɛte yiri hɛnɛ. **24** Keto mbey te yi nɛ kiyɔ yi *Krist nyiŋma kete ké, yeti yike yi bɔmɔ sumɛ nɛ mɛbɔ man ké na. Yike yi bo sumɛ ké tédyɛ gbɛla yekambiye ŋgbak ŋgbak mbey te yi Krist nyiŋma kete ké. Yasi wɛtɛ, Krist nyiŋja nɛ ke gba dyoňɔ yí kɛ ŋgwɛta nɛ Njambiyɛ keto su. **25** A ti nyiŋja mate, na kɛ mbɔmbu yí nyɛ yotu nɛ nɛ sadaka na. A t̄i kele nda yi nyangwɛ bekum be botu be nyɛna sadaka nyɛ Njambiyɛ diki kelɔ ké na. Keto ke yi nyangwɛ kum botu be nyɛna sadaka nyɛ Njambiyɛ, yo sew hɛnɛ yi nyɛ diki b̄u mɛkiyɔ mɛ bɛnyamɔ nyiŋɛ nɔ ke

tongari te ε ne kiyo lajsa yoru kɔ. ²⁶ Má bəki nde, Krist nyiŋa sew hēnε mate dete, ma yo bənde, a sângwaŋgwε ne mεbənε mεŋga budyate kande ke yi Njambiyε ma kúsu ne mbokɔ ké. Ma ndana, ke ηgimɔ te yi mbokɔ te yɔkɔ ke siyɔ ké, a njɔ punje yotu ndi tu wεtε ne sat yí nyε yotu ne ne sadaka yí soŋe ne mεbeyɔ me bomo. ²⁷ Ma nda yo kponate nde, mumɔ gwâki ndi tu wεtε, ke kɔŋte, Njambiyε ke pɛsɔ jɔsi ne ké, ²⁸ dete sendi, Krist nya yotu ne ndi tu wεtε yí soňe ne mεbeyɔ me budyat bomo. A ta basidye nje ke mεŋga yibate, yeti se yí sobuna mεbeyɔ na, yasi wεtε, yo yí jongwε botu bete be ladye nyε baka.

10

¹ Yo nde, mεmbɔŋga me Njambiyε yi Mɔyisi ketima kέ tédfa yekambiye kimɔ mεyasi mεte yi ke nje kέ. Yo yeti ke tedye ηgbak ηgbak mεyasi mεte ne yotu na. Dete, ko mεmbɔŋga mεte yeti ne deti te yi kelɔ nde, botu bete be nje ke yi Njambiyε ne nje kelna kiya mεsadaka mεsew hēnε baka bəki ne njololo ke mεyasi hēnε na. ² Yo má bəki nde, botu bete be nyε mεsadaka dete baka njáki nje bε pupunate ndi tu wεtε ne sat, ma bo yeti ke kέ se mbɔmbu yí kala nyε mεsadaka na, keto yiŋa mεbeyɔ mεte yi bo ta take sendi ke temɔ yan yeti se na. ³ Ma yasi wεtε, nyεna mεsadaka mεte yinɔri kél nde, mumɔ kέ taka mεbeyɔ mεte yi nyε kele kέ yaka ne mεsew wεtε wεtε. ⁴ Yite nde, mεkiyo me bembam bənday nè yi bembam taňɔ yeti ne deti te yi soŋe mεbeyɔ me mumɔ na. ⁵ Yori, ke ηgimɔ

te yi *Krist ɓa nedɔ te yi nje kε mbokɔ kέ, ε nyε lerepε nyε Njambiyε nde: <Ko wona benyamɔ yí nyε ne wε sadaka ko nyεna yɔ yinjα mεyasi, wε tǐ gɔrε na, yasi wεtε, wε nya mi yotu te yi mumɔ. ⁶ Ko mεnjay mεte yi bo lodye lodyukwε yí kelɔ ne sadaka nyε wε kέ ko mεsadaka mεte yi bo kelε yí soŋna mεbeyɔ, wε tǐ nyε temɔ ke yite hεnε na. ⁷ Dete, ε mi lerepε nde: Njambiyε bεnja, mi yima, né mi kέ kel yasi te yi wε kwadysε bεnγwε yasi te yi yo kεtinate kε kasi mbe kε moy mεkana mɔ kέ.> ⁸ Bosa yasi te yi Krist lepima kέ, ε nde: <Ko nyεna yɔ mεsadaka ko nyεna yɔ yinjα mεyasi ko lodya mεnjay ko nyεna sadaka te yi soŋna mεbeyɔ, mεyasi mεnɔri hεnε, wε tǐ gɔrε, ko nyε temɔ yɔ kεte na.> Ko bεkɔ dεte, mεmboŋga ke lεpɔ nde, yo kēlnaŋgwε dεte. ⁹ Ke kɔnje, Krist ke lεpɔ sendi nde: <Njambiyε bεnja, mi yima, né mi kέ kel yasi te yi wε kwadysε!> Dete, Krist ke tiko bosa mεsadaka mεte yiri yí nje tεmbidye yibate. ¹⁰ Ne nje te yite Yesus Krist kelma yasi te yi Njambiyε kwadysa kέ. Dete, ε Njambiyε pupudysε wuse keto sadaka te yi Krist nya ne yotu ne ndi tu wεtε ne sat kέ.

¹¹ Mɔ nyεna sadaka nyε Njambiyε hεnε ke dīyɔ ke tεri metu hεnε yi kelɔ mεsay mεnε. A dīki kelɔ sadaka ndi ne kiya mεyasi mεte yi kine dεti te yi soŋε mεbeyɔ wεtε yesɔ na. ¹² Ma ke ɓε *Krist, a nya yotu ne ne sadaka nyε Njambiyε ndi tu wεtε yí soŋε ne mεbeyɔ. Ke kɔnje, ε nyε kwɑ kέ dīyɔ mεtidysε ke mbam ɓo Njambiyε kpo ne kpo. ¹³ A dīy ndana yí ladysε ɳgimɔ te yi Njambiyε ta kawule bεpendɔ bεnε tiko ke njɔ mεkol mεnε.

14 Dete, ne nje nyena sadaka wete ne wete nyε Njambiyε, a kelma nde, botu bete be Njambiyε sima pupudye baka bεki ne njololo ke meyasi hεne kpo ne kpo. **15** Ma Kimɔ Sisiŋ sendi ke jayε lepo nyε wuse nde, yo gbate dete. A kandima si lepo lepi ke ne mbombu nde: **16** «Mbon te yi sine bo ta kelɔ kε, yo ta bε dεke: Mi, Baba Mboko ke lepo nde: Ke kɔŋ metu mete, mi ta nyε membonga membe ke metemɔ man, mi má ketɔ yo sendi ke medyanɔ man. **17** Mi tί take se mεbeyɔ man ko kɔtu mεkele man wete yesɔ na.» **18** Yite nde, komε Njambiyε si tikɔ mεbeyɔ mε mumɔ ne ηgwete kε, yo yeti ke diye se nde, bo nyεki sendi yiŋa sadaka yí soŋe ne mεbeyɔ na.

He kēn kē yi Njambiyε

ne bībina temɔ

19 Wune njɔŋ, dete wuse mε ne gba bībina temɔ te yi nyiŋe lale ke mbeyp te yi ne kiyo keto mεkiyɔ mε Yesus. **20** Yi nyiŋe no mate, Yesus butuma wuse nje te, kande kwɔ kete. Yo jɔnja nje, yo sendi nje te yi nyε wuse jongwε. A búta nje te nyε wuse komε lambɔ te yi bα kεsate ke mbanjɔ Njambiyε nyaliya no kε. Lambɔ te yi nyaliya kε tédfa yotu ne yi bo ηgbama ke kroa kε. **21** Ndana wuse ne nyangwε kum botu be nyena sadaka nyε Njambiyε ε kende ne ndiŋgεlε *Kando Njambiyε kɔ. **22** Ma dete, he kēn ndana ke kεki Njambiyε ne temɔ te yi ne ηgbεŋ kinε mεsebila na, tikɔ temɔ hεne ke yεnε yí kε no kinε meso na. He kēl dete, keto mεkiyɔ mε Yesus sima pupudye metemɔ musu soŋe bεya metake.

A weyma sendi wuse ne pupuna mɔrɔku. ²³ Ma ndana, hε kēn mbɔmbu yí lero yasi te yi wuse tike temo kete ke misi bomo kine yɔkwe ne kɔŋ na, keto mo te ε kpoma meyasi mete kɔ tónjukwε ndi meyasi mete yi nyε si kpo kε. ²⁴ Yo kimɔte nde, baka tāka bɛsɔ, nyεna mεŋgite yí kelɔ nde, wuse kwâdyangwε kelɔ kimɔ mεkele. ²⁵ Ma hε fí tiki kine díki wesidya se na nda yi baña díki kelɔ kε na. Yasi wεtε, baka nyɛki bɛsɔ dεti ke temo, jekɔ kwɔ kwaŋgɔ nda yi wunε duwε nde, *Yesɔ te yi Nyanqwε Kumande ta nje kete kε ke wuta.

²⁶ Yo nde, wuse sima woko duwε faŋ nje Njambiyε. Ma ke wuse nje kε mbɔmbu ke kɔŋte kelɔ beya yasi ne nyalɔ, komεte, kine se sadaka wεtε ne wεtε ta nyεna sendi yí soŋε ne mεbεyε na. ²⁷ Yite wuse ta díyɔ ne nyaŋgwε wɔ yí ladfyε ne pεsina jɔsi nε ηgwεy ηgwεy jon díte te yi ta girise bεpendɔ be Njambiyε kε. ²⁸ Wunε duwɔ nde, ηge mumɔ bεkidye membongga mete yi Mɔyisi ketima kε, ma ηge bomɔ yiba ho yitati ke njoka botu bεte be díyma ke mbεy te baka nje jayε nde, mo te kelma gbate dεte, o bεŋja, bo ke wo nyε kine mɔnɔ gwena ηgwεtε na. ²⁹ ηge bε dεte, 'ma wunε tāka nde, yo ta nje bε nan pε yi mo te ε bεŋje Mɔnɔ Njambiyε nda sara mbaya ke misi mεnε, bɛsile mεkiyɔ mεnε yi Njambiyε kelma ne mbon yí pupudye ne mo te kε? Yo ta nje bε ba nan pε yi yɔkɔ ε wuŋgwε Sisiŋ te ε kele ηgikwa ne wuse kɔ? 'Wunε tāka nde, njεl pɔnsi te yi mo te ta sangwa nɔ kε ta bε nan? ³⁰ Hε lεpi dεte, keto hε duwɔ mo te ε lεpima nde:

«Mekundo, yo yembε, yo mi yɔkidye ndi bεya yasi te yi bomo kelε kε nyε ndi bo.» A lεpima sendi nde: «Yo mi, Baba Mbokɔ ta pεsɔ jɔsi botu bembε.» ³¹ Ma yo gba beyate budyate nde, mumɔ bâl ke mεbɔ me Njambiyε te ε ne joŋ kɔ. ³² Wunε tâka nda yi wunε joŋnama no mbɔmbu ke kɔŋte yi Njambiyε paniya ne mεjasi nyε wunε kε. Wunε saŋgwama ne bεya nyangwε mεbɔnε ke ηgimɔ te yite, ε wunε sumε kol jeliyε. ³³ Ke yiŋa mεŋgimɔ bo dīkima tembidye wunε ke misi me bomo yí wuŋgwε wunε tedye sendi wunε mεbɔnε. Ke yiŋa mεŋgimɔ sendi, wunε nya sendi yotu yí saŋgwε ne mεbɔnε wúne botu bεte bε saŋgwama ne mεyasi mεnɔri baka. ³⁴ Yo nde, wunε jayma yí saŋgwε ne mεbɔnε wúne bεnjɔŋ ɓun bε ɓa kε jɔbɔ baka. ε wunε jayε sendi lale ne mesosa nde, bomo ηgāŋgila mεyasi mun, kεto wunε duwâ nde, wunε ne mεyasi mete yi ne nyɔŋɔ laŋsa yite. Yo mεyasi mete yi dīyε njombu dīyɔ. ³⁵ Dete, wunε fī tiki bεbina temɔ te yi wunε bε no ke yi Njambiyε kε na. Ngε wunε kε mbɔmbu yí bε ne bεbina temɔ dīete, wunε ta bε ne nyangwε sol. ³⁶ Yasi te yi wunε yâkaŋgwε kelɔ, yo nde, wunε bεki ne tiŋ yí kelɔ yasi te yi Njambiyε kwadye kε, nε wunε nje bε ne yasi te yi nyε kpoma nyε wunε kε. ³⁷ Yori yi Njambiyε lεpε nde: «Ma ηgimɔ bukwâ ndi ne mbεt, yo bukwâ ndi gba ne mbεt, nε mo te ε yâkaŋgwε nje kɔ dīȳ. A tī kikɔ ne dīyanate na.» ³⁸ Njambiyε lεpima sendi nde: «Mo te yi mi si pεsɔ nde, a me ne ηgbεŋ ke mbɔmbu wombε kɔ ta ju ndi ne nje tikina temɔ te yi nyε tike ke yembε kε. Ma ngε

nye yōkwē kē njime, temō mbe tī biye nye na.>
³⁹ Ma ke bē wuse, wuse yeti su ke njoka botu bête
 bē yōkwē kē njime yí yambile nō na. Wuse su ke
 njoka botu bête bē tikē temō ke yi Njambiyē yí
 joŋgwē ne sisin yan baka.

11

Kwalo tikina temō te yi botu bē

mbombu bā nō kē

¹ Tikina temō ke yi Njambiyē, yo komē mumō
 bē ne bibina temō nde, meyasi mete yi nye tikē
 temō kete kē ta kelna gbate. Yo sendi komē
 mumō jayē gbate nde, meyasi mete yi nye yeti
 ke bēnē ne misi kē kete gbate. ² Yo tikina temō
 te yi baŋa botu bête bē joŋnama mbombu bā
 nō kē kele nde, Njambiyē jāya bo. ³ Yo ne nje
 tikina temō yi wuse kombile duwē nde, Njambiyē
 kusuma mbokō ne lepi te yi punduma ke numbu
 ne kē. Yite nde, meyasi mete yi wuse bēnē muka
 kē ti wúla ke meyasi mete yi wuse bēnē kē na.

⁴ Yo tikina temō te yi Abel bā nō kē kele nde,
 a nyēki Njambiyē kpasa sadaka laŋsa yi *Kayin.
 Yo yite kele nde, Njambiyē ne ḥguru wene pēsi
 nde, Abel me ne ḥgben kē mbombu wenē, jayē
 ne sadaka ne. Abel ma kiki gwe, ko dete, tikina
 temō te yi nye tikima ke yi Njambiyē kē ke kelō
 nde, a lēpinaŋgwē nye wuse kumō ndi muka.

⁵ Yo tikina temō te yi Enōk bā nō kē kele
 nde, Njambiyē bōŋ nye ne joŋ kēnē dyobō, ma
 nye nje saŋwa ne sōŋ. Bomo saŋma nye kinē
 dolō na, kēto Njambiyē bōŋma nye. Mekana me

Njambiyε ke lεrɔ nde, piŋɔ te yi Njambiyε t̄i pa b̄u nyε ne joŋ kεnje dγyob̄, Njambiyε b̄a ne mεsosa ne nyε. ⁶ Ma n̄ge m̄m̄ɔ ti t̄ike temɔ ke yi Njambiyε na, ko Njambiyε t̄i b̄e ne mεsosa ne nyε na. Yo nde, m̄o te ε k̄e ke yi Njambiyε k̄o jāya nde, Njambiyε kεte gbate, a jāya sendi nde, Njambiyε nyēki kimɔ mεyasi nyε b̄otu b̄ete b̄e ḡose nyε baka.

⁷ Yo tikina temɔ te yi Noy b̄a n̄o ke yi Njambiyε k̄e kele nde, a sâki nyangwε kuka yí joŋgwε ne b̄otu b̄e t̄u dγyenε. Njambiyε kombila lεrɔ mεyasi m̄ete yi ta kwaŋna k̄e nyε nyε piŋɔ te yi nyε t̄i pa b̄εnε yo b̄εnε ne misi mεnε na. A j̄esima Njambiyε wokɔ m̄en ne, sa nyangwε kuka. Yasi te yi nyε kelma k̄e tédyα nde, m̄ekelε mε b̄otu b̄ete bari b̄a b̄εyate. Tikina temɔ te yi Noy tikima cfete ke yi Njambiyε k̄e kelma nde, Njambiyε b̄εnε nyε nde n̄gbeŋ m̄m̄ɔ.

⁸ Yo k̄eto Abaraham tikima temɔ ke yi Njambiyε, yori yi nyε wokuma jeban ne, t̄emε kwâ k̄e ke mεnεti m̄ete yi Njambiyε kpoma nde, a ta nyε nyε k̄e. A t̄emma kwâ kine duwε mbey te yi nyε k̄e kεte k̄e na. ⁹ Yo tikina temɔ te yi nyε b̄a n̄o k̄e kele nde, a k̄en k̄e d̄iyo ke mεnεti m̄ete yi Njambiyε kpoma nyε nyε k̄e, ko nde, a b̄a jεn̄gwε. A cikima joŋna ke mεt̄u m̄ete yi bo kelε ne to melamb̄o k̄e. Isak b̄ene Yakɔp joŋnama ke kiya kwalɔ mεt̄u m̄ete sendi. Njambiyε kpoma mεnεti m̄ete nyε bo sendi. ¹⁰ Abaraham joŋnama ke mεt̄u melamb̄o m̄ete yite yí ladye nde, a nȳiŋa ke dya te yi m̄ekol mεt̄u b̄e jelnate k̄e. Yo Njambiyε gba dγyanc te yi sumɔ yo. Yo sendi nyε

ne እኃሩ ወንድ ህመድ ማስፈልጉ ይ.

11 Yo keto Sara tikima temo ke yi Njambiyε, ε Njambiyε nyε nyε deti te yi ja yí kuso ne kando, ko ቁፌርኖ nde, a sima jombε. Yo kelnama dete, keto a ቁል ነ ቀብና temo nde, Njambiyε te ε kpoma meyasi mēte kō ta tonje yo. **12** Dete, nyaንግዴ kando njä jadye wule ndi ke njombu mbam wete ε me dīyä ladye ndi ne sōን kō. Buyc botu be kando te nda besisq bete be dīyε ke dīyä baka, buyc yan nda mesey me maን, bo ti yaka tōlo buyc yan na.

13 Botu baka hene tikima temo ke yi Njambiyε gwe nō. Ke meyasi hene te yi Njambiyε kpoma nyε bo ké, bo sambilä misi ዝነገር ndi yo ዝነገር ne naን, pēpidye bo kēnje, yasi wete, bo tī nje ዝ ne meyasi mēte na. Bo jayma lero nde, bo ዝይንግዴ, bo beakwaንkwaንgō ke meneti maka. **14** Botu bete be lere dete baka ke kombile tedye nde, bo ke nyε sosu yí kumō ke dya te yan. **15** Ma bo má gwaki wombolo dya te yi bo wulma kete ké, ma bo የኝው ነ koko kē mate. **16** Yo nde, dya te yi bo nya sosu yí kumō ndana kete kō láን ዝ kimôte ne bosa te yoru. የኝው yi bo lere nō kō pēle dīyäbō. Dete, Njambiyε yeti ke gwe njōn nde, bo jébaንግዴ nyε nde Njambiyε wan na, keto a sima kombile dya tike bo.

17 Yo tikina temo te yi Abaraham ቁል nō kē kelē nde, a ቁባን መኖር ወንድ Isak nyε ne sadaka nyε Njambiyε ke እግዚአብሔር te yi Njambiyε lēpima nde, a kēl dete kē. Njambiyε lēpi dete yí ዝበዘ ነ nyε. Yo kikō መኖር ወንድ yi nyε nya Njambiyε ne sadaka ru. A kelma dete, ko ቁፌርኖ nde, Njambiyε

kpoma yiña yasi nyε nyε ¹⁸ lεpɔ nde: «Ngbak ḥgbak ṡenday ḫɔ, yo ḫaka ḫe ta wule kε mεkiyɔ mε Isak.» ¹⁹ Abaraham díkima lεpɔ kε mɔy temɔ nε nde, Njambiyε nε dεti ko yi womiyε mumɔ soŋε kε njoka ḫemuŋ. Yori yi Njambiyε yɔkidya nε mɔnɔ wene nyε nyε kέ. Yo kε tedye wuse yiña yasi te yi ta kwaŋna kέ.

²⁰ Yo tikina temɔ te yi Isak ḫa nɔ kέ kele nde, a nyéki Yakɔp ḫene Eso mεkombila kε meyasi mεte yi ta kwaŋna kε joŋgwε dyan kε metu mεte yi nje mbɔmbu kέ.

²¹ Yo tikina temɔ te yi Yakɔp ḫa nɔ kέ kele nde, kε ḥgimɔ te yi nyε ta ḫe kε gwe kέ, a nyéki ḫɔnɔ ḫe Yosep hεnε mεkombila, kwɑ jɛkima ton̄golo nε kanɔ Njambiyε.

²² Yo tikina temɔ te yi Yosep ḫa nɔ kέ kele nde, kε joŋgwε dyenε ma si wuta nε siynate, a lεpi nyε ḫɔnɔ ḫe kando Isarayel nde, bo ta ḫuwe kε Ejipt, lεpɔ sendi yasi te yi bo yâkaŋgwε kelɔ nε meyesɔ mεne komε bo ta kwɑ kέ.

²³ Yo tikina temɔ te yi saŋgwε nε Moyisi ḫene nyāŋgwε ḫa nɔ kέ kele nde, kε bo ma ja nyε, bo sôdyukwε nyε kε tү kε mεŋgwεndε yitati kinε kambo mbɔŋga te yi kumande nya kέ na. Bo kelma dεte, kεto mɔnɔsikε ḫa nε nyɔŋɔ.

²⁴ Yo tikina temɔ te yi Moyisi ḫa nɔ kέ kele nde, komε nyε ma si dɔkɔ ḫe mumɔ kέ, a sēŋa nde, bɔmɔ tǐ jebaŋgwε nyε nde mɔnɔ te ε ḥgɔndu Farawɔŋ na. ²⁵ A laŋma ḫεŋε kimɔtε nde, a sâŋgwāŋgwε nε mεbɔnε ḫene botu ḫe Njambiyε, laŋsa nde, a kén mbɔmbu joŋna kε nyεm nyεm joŋgwε, kelɔ beya yasi kε mɔnɔ

m̄etu m̄ete yi mum̄o kwañdye ke m̄eneti maka k̄é. ²⁶ A b̄ejma nde, n̄ye nȳe sañgwa ne wuñgwa k̄eto *Krist, yite gba mb̄eri yasi budya te lañsa kpasa m̄ekusuku m̄ete yi d̄iȳe ke Ejipt k̄é, k̄eto a sambila misi k̄enje l̄ondunate yí b̄ej̄e ne sol te yi Njambiȳe ta nȳe nȳe k̄é. ²⁷ Yo tikina tem̄o te yi nȳe b̄a n̄o k̄é kel̄e nde, a t̄ema d̄suwe ke Ejipt, yeti k̄eto a gw̄a w̄o nȳañgw̄e ñgambi kumande na. A p̄esima d̄ete, b̄iye ne b̄o d̄eke nda a b̄a ke b̄ej̄e Njambiȳe te yi b̄omo ti b̄eñja k̄o. ²⁸ Yo sendi tikina tem̄o te yi nȳe b̄a n̄o d̄ete k̄é kel̄e nde, a l̄epi nȳe botu be Isarayel nde, bo wôku b̄on̄o besam yí kel̄o ne wete jeso nde *Paska. Yo tikina tem̄o te yi nȳe b̄a n̄o k̄é kel̄e nde, a l̄epi nȳe bo nde, bo bôñ mekiȳo me b̄on̄o besam b̄ete nyanje ke m̄enumey man, kamb̄o jaki Njambiȳe te ε ta nje wo betomba moȳ ke m̄eneti me Ejipt baka me nje wo sendi botu be Isarayel.

²⁹ Yo tikina tem̄o te yi botu be Isarayel b̄a n̄o ke yi Njambiȳe k̄é kel̄e nde, bo sâbikw̄e Tena mañ ne m̄ekol nda yi mum̄o k̄ende n̄o ke kutu kutu m̄eneti k̄é. Ma ke botu be Ejipt ma b̄oñe kw̄a sendi d̄ete k̄é, ε d̄uku si m̄emiȳe bo.

³⁰ Yo tikina tem̄o te yi botu be Isarayel b̄a n̄o k̄é kel̄e nde, nȳañgw̄e ndoko te yi linja Yeriko k̄é gbûñgulan̄gw̄e. Bo d̄ikima k̄end̄o linje yo ke m̄eyeso yitan j̄o yiba.

³¹ Yo tikina tem̄o te yi Rahab te nya m̄ewanja b̄a n̄o k̄é kel̄e nde, bo t̄i woku nȳe ke yi bo woma ne botu b̄ete be t̄i tike tem̄o ke yi Njambiȳe baka na. A t̄i s̄omb̄e s̄oñ na, k̄eto a b̄oñma botu b̄ete be p̄otama nje b̄ej̄e t̄eri d̄ya baka ne t̄e.

³² Mi ta kè mbombu lero ne nge? Nge mi lero ndana nde, mi ta pa sambile misi kенje njime yi lero kasi Jedeyən nè Barak nè Samsən nè Jefté nè Davit nè Samiyel nje bù botu be punja mélépi me Njambiyε, yite ngingimà ta siyo. ³³ Tikina temo te yi botu bete bá no ke yi Njambiyε ké kelma nde, bo lóny dyambi ne yinjá mékandó lañsa bo. Yo kelma nde, bo nám bomó, keló meyasi ne ngbenj, keló sendi nde, bo békí ne meyasi mete yi Njambiyε kpoma nyé bo ké. Tikina temo te yi bo bá no ké kelma sendi nde, bo díbi numbu bedila. ³⁴ Yo kelma nde, bo gwésikwé joñjon nyan díte, diyo ke numbu mékafa. Yo yo kelé nde, ke mbey te yi bo bá tékinate bo kpál nje bë ne deti, bo békí beñgañ dyambi ke misi me dyambi potó njøn medyambi mete yi betombó be díkima nje lù dyambi ne bo baka. ³⁵ Tikina temo te yi baña bomari bá no ké kelma nde, Njambiyε wômkwé bomó ban be si gwe baka nyé bo. Ma nge bë baña botu bete be díkima tikó temo ke yi Njambiyε baka, bo tédyá bo beya detina mëbøne. Ma ne nde, bo sénja tikina temo te yi bo tikima ke yi Njambiyε ké, né bo soñ bò ne bo, bo kpalma jayé sɔñ, né Njambiyε womiyé bo wëte yeso, né bo bë ne kpasa joñgwé lañsa yiké. ³⁶ Ke yi baña, bo sañgwama ne nyèti, njuro bo ne njambala. Bo kà mbombu wotó bo ne mékòl me sumba nyé bo ke jøbø. ³⁷ Bo loñma baña ne metari wo, kile baña ne njiki. Bo woma baña ne kafa. Bo bá nda be yambala ngoro kiné mbey díyø na. Bo díkima leñje kotu besam ne kotu begbatabø, ko bo tì bë ne gbela móno

mbulma yaña na. Bo tedya bo məbəne budya te kelə beya yasi ne bo. ³⁸ Bo dikima joñna yan kə mekoñgor, kə to məkeki, kə məñguku metari nə ke menjembı ke moy meneti. Joñgwę dyan bə ne ñgbenj, dete botu be meneti maka t̄i yaka joñna benə bo na.

³⁹ Ma botu baka hənə be Njambiyę jayma bo kəto tikina temo te yi bo tikima kə yene kē t̄i biye ho bənə yasi te yi Njambiyę kpoma nyę bo kē ke ñgimo te yite na. ⁴⁰ Yo nde, Njambiyę sima kombile yinja kimə yasi te yi nyę ta nyę wuse kē, lañsa yiri yi bo dikima take kē. Ma Njambiyę t̄i kwadysę nde, bo kânda be ne kimə yasi te l̄i wuse na.

12

Njambiyę tédyu mutɔ məbəne

yi kite ne nyę

¹ Ke be wuse, nyañgwę ñgil botu baka sima məmiyę wuse linje nda kulutu. Bo ke kañe misi yi bənə ne wuse. Dete, he lēñ jaki jaki məyasi mete yi ndadysę wuse kē nə məbeyę mete yi ti kiki ne buse wuse ne piyelę kē. He lēñ məyasi menɔri hənə nyę kol ke sokɔ te yi Njambiyę ləre nde, he kēl kē. ² He lēñ məyasi mete kañe misi bənə ndi ne Yesus. Yo nyę kele nde, wuse kânda tikina temo ke yene. Ke tikina temo te yi wuse tike ke yene kē nō mbəmbu kē, yo sendi nyę ta tonjə məyasi hənə kumɔ njena. A sambila misi bənə ne mesosa mete yi Njambiyę ta tonjə ke temo ne kē. Dete, ε nyę jaye gbisɔ nde, bo ñgbâki nyę ke kroa, yeliyę wuñgwa te yi bo kelma ne nyę

ké. Ma ndana, a mətidyε kε siya bekum te yi Njambiyε pulɔ mbam bɔ.

³ Wunε tâka nyε. Wunε tâka nda yi botu bε mεbεyε bεnma nε nyε, nyε bɔ kε dītε kέ. Wunε tâka yo, kambɔ wunε mε nje tekɔ, kambɔ temɔ yun mε nje yɔkwε kε njime. ⁴ Ke tumbɔ te yi wunε dñye sun̄gwε nε mεbεyε kέ, wunε t̄i pa dñjɔ kumɔ nde, sɔŋ b̄iya wunε na. ⁵ 'Wunε ma lej̄sa ka mεlepi mεte yi Njambiyε lεpima nyε wunε yí nyε nε wunε dεti nda yi saŋgwε nε b̄ɔnɔ kele nε b̄ɔnɔ bεne kέ? A lεpima nde: <Mənmbε, n̄ge Baba Mbokɔ tedye we mεbɔnε yí kite nε wε, we t̄i yεlkwε na. Ma, n̄ge nyε gayε wε, yo t̄i kpal nje tekwε yotu yɔ tekwε na. ⁶ Yo nde, Baba Mbokɔ tédyα mεbɔnε nyε mɔ te yi nyε kwadýε kɔ yí kite nε nyε. A n̄gibila mumɔ hεnε te yi nyε jayε nde, a mε mɔnɔ wene kɔ.>

⁷ Wunε gb̄isi mεbɔnε mεte yi Njambiyε tedye wunε yí kite nε wunε, nda yi saŋgwε nε b̄ɔnɔ kele nε b̄ɔnɔ bεne kέ. Ma yo ba mɔnɔ te nda yi saŋgwε dīyε kine tedye nyε mεbɔnε yí kite nε nyε kɔ? ⁸ Njambiyε tédyα mεbɔnε dεte nyε b̄ɔnɔ bεne hεnε yí kite nε bo. Ma n̄ge wunε dīyε kine saŋgwε nε mεbɔnε dεte sendi na, yite wunε b̄ɔnɔ bε wanja, wunε yeti n̄gbak n̄gbak b̄ɔnɔ bεne na. ⁹ Wuse tâka sendi yasi te yi besaŋgwε b̄usu bε jama wuse kε mεnεti maka dīkima kelɔ nε wuse kέ. Bo dīkima tedye wuse mεbɔnε yí kite nε wuse, ε wuse dīki jεsɔ bɔ, wokuna kε mεn yan. N̄ge bε nde, wuse dīkima kelɔ dεte nε besaŋgwε b̄usu bεte, 'ma sun̄gwε nε Da te ε dīyε kε dīyobɔ kɔ? 'Hε k̄na jεsi nyε, wokuna nε

nye kwā to te, nē wuse jū na? ¹⁰ Besaŋgwé busu be meneti maka díkima tedye yan wuse mēbōne yí kite ne wuse yi yaka mōnō kum ḥgimō. Bo díkima kelō dete nda yi bo kwadye. Ma ke bē Njambiyē, a tédyā wuse mēbōne yí kite ne wuse yí kpalo kamē ne wuse besa bete, nē wuse bē pupunate nda nye. ¹¹ Mēngimō hēne te yi bo tedye mūmō mēbōne yí kite ne nye, ke ḥgimō te yite a bēnja nde, yo yasi ḥgambi, yeti yasi mēsosana. Ma ke kōn mēbōne menōri mō te ε jekima yiňa yasi ke moyte kō ke nje joňna ne ḥgbēn ke mbōmbu Njambiyē, bē ne temō ne te.

¹² Dete, wunē nām̄ba mēbō mun yi sima katō kē nē mēbōn̄ mun yi me ne tukulek kē. ¹³ Wunē bōn̄ mēkol mun kēndō nō ke menje mēte yi ne ḥgbēn̄, kambō botu bete bē ndi ke ndumbē baka me nje jatō ke bēya nje. Wunē kēl̄ dēte, nē bo kpalo bē ne dēti te yi kēndō ke kimō nje. ¹⁴ Wunē sān̄ nje te yi joňna ne te wūnē bōmō hēne, bakiſye sendi mētemō mun pupunate ke mbōmbu Njambiyē. Kēto ḥge mūmō ti kaňe joňgwé dyenē dēte nye Baba Mboko na, a tī bēnē nye na. ¹⁵ Wunē dīy ne sōsō, ma mūmō me nje tumō kōn ne Njambiyē, ma nye me nje dīyō kinē kelō ḥgikwa ne nye na. Wunē dīy sendi ne sōsō, ma mūmō me nje bē nda yiňa pekeke kaňgil yí lapidye jona yasi nye bēsō, yí bakiſye ne budiſya bōmō. ¹⁶ Wunē dīy ne sōsō, ma mbaňa ke njoka yun me nje bē mō kelna mēwanja ho mō yeliya mēyasi mēte yi Njambiyē si tēmbidye kē nda Eso. A dyaňgwá dīyō tomba moy te yi nye bā nō kē kpalo yo ne mōnō katō mēdye. ¹⁷ Wunē ke

duwε yasi te yi njə kwaŋna ke ɳgimɔ te yi nyε kwadya nde, saŋgwε wene nyēki nyεmekombila nda yi bo dīki nyε ne betomba mɔy ké. Yasi wete, saŋgwε seŋma, ko bækø nde, a saŋma yo ne misidye ke misi, a t̄l bε se ne nje te yi seŋjɔ yanja ke meyasi mete yi sima kwaŋna ké na.

18 Ke yi wunε njə nɔ ke yi Njambiyε ké, wunε t̄l wuta yun ne wete keki te yi mumɔ yakama kənje bo kpoke nɔ ké na. Keki te b̄a hεnε tandε dite ne nyεŋ nyεŋ, yitil b̄a kete ne gir, nyanggwε mbuku b̄a ke yifila. **19** Botu b̄ete be b̄a kete baka wokuma medombiya ke lumsa, woko wete detina men ke lepina. Yo kelma nde, botu b̄ete be wokuma men te baka, l̄epi nde, men t̄l ken se mbɔmbu yí lepo ko gbela lepi wete ne wete nyε bo na. **20** Bo l̄epi cete, keto mbongga te yi men te nya ké kwaŋma bo. Men te nya mboŋga nde: <Ko nde, yo nyamɔ kpoka keki, bo l̄onj nyε ne metari wo.> **21** Yasi te yi kwaŋnama ké b̄a yasi wɔ budystate, ε Moyisi ne ɳguru wene lepe nde: <Yike kwaŋma mi, yotu mbe ne tututu ne wɔ.> **22** Ma yasi wete, ke yun, ke yi wunε njə nɔ ke yi Njambiyε ké, wunε wutama ne keki te yi bo jeba nde *Siyoŋ kɔ, wuta ne dya Njambiyε te ε ne joŋ kɔ. Dya te, yo Yerusalem te ε d̄iyε ke d̄yobɔ kɔ. Wunε wutama ne bejaki be Njambiyε be d̄iyε ke dya te baka. Buŋyan b̄a besaŋmay besaŋmay. Bo wesidyama yí kelɔ nyanggwε jesɔ. **23** Wunε wutama ne mewesidya me njɔŋ betomba mɔy ke njoka b̄enkɔ be Njambiyε be nyε sima si ketɔ medinɔ man ke d̄yobɔ baka. Wunε wutama ne Njambiyε te mo pɛsina jɔsi bɔmɔ hεnε, wuta ne

mësisiŋ më botu bëte bë bë në njbeŋ, bë tonja mëyasi kumɔ njenia baka. ²⁴ Wunɛ wutama në Yesus te ε kelma say njinjɔ yí kelɔ jënja mbon kɔ, wuta sendi në mëkiyɔ mënë yi nyanjama yí pupudye në bomɔ ké. Mëkiyɔ mëte yite kë lëpɔ yinjä kpasa yasi nyɛ wuse, ko mëkiyɔ më Abel yeti kë lëpɔ yinjä kpasa yasi kwɔ yite na.

²⁵ Yi bë dëte ké, wunɛ dìy në sɔsɔ, ma wunɛ më nje sënjë kine lëngwe mëtɔ kë numbu mɔ te ε lëpina nyɛ wunɛ kɔ na. Në mbɔmbu, botu bëte bë sënjma kine lëngwe mëtɔ kë mbel mɔ te ε lëpinama nyɛ bo kë mënëti maka kɔ saŋgwama në mëbɔnɛ. Ma ñge bë dëte, yo ta nje bë nan pɛ yusu, ñge wuse paye mɔ te ε dìyɛ kë dyobɔ lëpina njesɛ wuse kɔ? ²⁶ Kë ñgimɔ te yite, mën në kelma nde, mënëti wâti. Ma ndana, a kpoma yinjä yasi te yi nyɛ ta kelɔ ké. ε nde: <Mi ta kala kelɔ nde, mënëti wâti. Ma yo tí bë ndi mënëti nyerɔ na, ko dyobɔ sendi ta wato.> ²⁷ Lepi te yi nyɛ lëpima nde: <Mi ta kala kelɔ> ké tédyà nde, yí sidyɛ nɔ, mëyasi hène te yi nyɛ kusuma ké ta wato yambile, né mëyasi mëte yi tí wato ké tika. ²⁸ Nda yo dëte ké, he nyêki Njambiyɛ wosoko, këto dya te yi nyɛ nyɛ wuse ké tí wato na. He kël dëte yí kelɔ në mesay nyɛ nyɛ, njel kelna mesay te yite ta nyɛ nyɛ mesosa. Wuse kël dëte në pidya yotu, nè kambina në sendi, ²⁹ këto Njambiyɛ wusu nda dite te yi girise yasi.

13

Yasi te yi nyɛ Njambiyɛ mesosa

¹ Wunε njɔŋ, ne kēn mbɔmbu yí kwadysa tandε yun nda bemaŋ. ² Ne tî leŋsaŋgwε boŋna bejεŋgwε kimɔte ke mbey yun na. Baŋa bomɔ kelma dete, bû ne bejaki be Njambiyε, yadys ke metu man kinε duwε na. ³ Wunε tâka botu bete be ke jɔbɔ baka, bεŋε bo nda wúnε bo diye ke jɔbɔ te. Wunε tâka sendi botu bete yi bo tedye bo mεbɔne baka, ne kēl nda wúnε bo saŋwa ne kiya mεbɔne mete. ⁴ Bomɔ hεnε jɛsi mεgwaki. Mεkele me memi tî bεŋnaŋgwε ke moy gwaki na. Yo nde, Njambiyε ta pεsɔ jɔsi botu bete be kelε mewanja baka, yite nde, botu bete be ke mεgwaki ko baka be yeti ke mεgwaki baka. ⁵ Ne tî joŋnaŋgwε yí nyε sosu yun hεnε ke kasi mɔni na. Ne bɛki ne mεsosa ke mεyasi hεnε te yi wunε nɔ ké, yite yakama wunε. Yo nde, Njambiyε ne ŋguru wenε ke lεpɔ nde: <Ko mi tî tiko ho lj we na.> ⁶ Yori yi wuse yakama lεpɔ ne bιbina temɔ nde: <Baba Mbokɔ, nyε mɔ te ε kame mi, mi tî gwe wɔ yaŋa na. Mumɔ yakama kelɔ mi ŋge?> ⁷ Wunε tâka bosa botu bete be kendima ne wunε yí lεpɔ mεlepi me Njambiyε nyε wunε baka. Wunε bɛŋa nda yi bo joŋnama nɔ kumɔ ke sɔŋ ké. Wunε kēl dete, né wunε tiki temɔ ke yi Njambiyε nda yan. ⁸ Yesus Krist yeti ke senjɔ na. A muka ndi nda yi nyε b̄a nɔ kwey ké, a ta bε ndi dete kpo ne kpo. ⁹ Ne tî jaya nde, bomɔ jātidya wunε ke bεya nje wule ke budysa jaki jaki mεyasi mete yi bo tedye ndana ké na. Ma yo kimɔte nde, ŋgikwa te yi Njambiyε kelε ne mumɔ ké nyɛki mumɔ deti ke temɔ, yeti kasi dyena yiŋa mεdye ho kinate na. Botu bete be bεŋwa yite baka tî

kwedya yiŋa m̄ekamna k̄e kelnate d̄ete na.

10 Wuse ne mbey nyena sadaka te yusu nyε Njambiyε. Botu be nyena sadaka b̄ete be kele m̄esay me Njambiyε kε t̄u te yi bo kele ne lamb̄o k̄e ti yaka d̄ye m̄enjay m̄ete yi wule kε mbey nyena sadaka te mbete na. **11** Yo nde, nyangwε kum botu be nyena sadaka nyε Njambiyε wóku benyam̄o, b̄u m̄ekiȳo m̄ete k̄e kel̄o ne sadaka nyε Njambiyε kε mbey te yi ne kiyo yí soŋe ne m̄ebeȳo kε to b̄om̄o. Kε k̄oŋte, bo ma nje b̄u m̄embundo m̄ete jise no kε moy dya k̄e loduyε ne naŋ. **12** Dete sendi, bo boŋma Yesus jise no kε moy dya. A saŋgwama ne m̄ebone mate, punje gba m̄ekiȳo m̄ene yí pupudye ne b̄om̄o kε misi me Njambiyε. **13** Nda yo ba d̄ete k̄e, he p̄ündu jise kε moy dya yí k̄e pe yene, jaye nde, bo wūŋgwε wuse nda yi bo wuŋgwa ne nyε k̄e. **14** He k̄el d̄ete, keto wuse yeti ne dya te yi ta b̄one waka na. Ma he sáŋ, né wuse be ne dya te ε ke nje ko. **15** He sômbila Njambiyε m̄engim̄o hene ne nje Yesus. Sadaka te yi wuse nyε nyε k̄e, yori. Yite nde, he b̄ûta m̄enumbu musu yí sombile ne d̄in̄o d̄yene kε misi me b̄om̄o. **16** Ma ne t̄i lensaŋgwε kelna ŋgikwa nè kelna ŋgay na, keto yo njel mesadaka m̄ete yite yi Njambiyε be ne mesosa kete. **17** Wunε wôkunaŋgwε ne botu b̄ete be kend̄e ne wunε baka, tekwe to sungwε ne bo, keto yo bo diye ne say mbona yun, né wunε joŋna ne ŋgbεŋ, keto bo ta duwε temε wete yeso kε mbombu Njambiyε yí pile nda yi bo kelma ne mesay man k̄e. Wunε sâŋ nje te nde, bo k̄el mesay man ne mesosa kε

temo kine məŋgbəŋgila na, keto ŋge bo kele ne məŋgbəŋgila, wunə tí kwedya kimə yaŋa kete na. ¹⁸ Ne kén mbəmbu yí ŋgweta ne Njambiyé keto su. He ke kombile duwe nde, mətemo musu ne te kine yaŋa ke njaŋgwé wuse na, keto he góru kelə kimə yasi ke mənje hene. ¹⁹ Mi jéki diye wunə nde: Ne ŋgwétaŋgwé ne Njambiyé, na yɔkidye mi nedə kənje wunə.

Njena lepi

²⁰ Njambiyé te ε ne tete kɔ womiya Nyaŋgwé Kumande wusu Yesus te ε njá ße nyaŋgwé kum botu be bakidya besam bene kɔ. Njambiyé kwaŋma ne nje məkiyɔ me Yesus yí kelə ne mbon te yi ta díyɔ kpo ne kpo. ²¹ Ma Njambiyé te mbete nyéki wunə dəti te yi kelə kimə yasi ke mənje hene, né wunə kel yasi te yi nyε kwadyε. A kwâŋ ne Yesus Krist yí kelə nde, wuse kēl yasi te yi nyε nyε məsosa. He lûksa nyε kpo ne kpo, *amen. ²² Wunə njɔŋ, ndana mi ke ŋgweta ne wunə nde: Ne jâya məŋgite mete yi mi nyε wunə ke məkana maka ké. Ma mi ketima mənɔ məkana maka yí lepina nɔ ne mbet kənje wunə. ²³ Ne dûkwé nde, maŋ wusu Timôte yeti se ke jɔbɔ na, bo ma punje nyε. Nge nyε dýa nedə, sine nyε má kɛ ðεŋe wunə. ²⁴ Wunə nyén botu bête ße kəndé ne wunə baka hene, nyenɔ sendi botu be Njambiyé hene. Benjɔŋ busu be Itali ke nyenɔ wunə. ²⁵ Njambiyé kēl ŋgikwa ne wunə hene.

**Mεlεpi mε Njambiyε Jɔnja Mbon
Kako: Mεlεpi mε Njambiyε Jɔnja Mbon New
Testament
Le Nouveau Testament en langue kako (kako-est)
Cameroun et RCA**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kako)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
01d5712f-3809-5574-9928-b20d539536e3